

ΚΙΜΩΝ ΑΝΔΡΕΑΔΗΣ¹

ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗ ΜΥΘΙΣΤΟΡΙΑ

ΙΓ'.

Τοῦ Κίμωνος τὸ τάγμα ἀποτελεῖ μέρος τοῦ στρατοῦ τῆς καταλήψεως. Καί μετ' αὐτὴν δὲ ἐξοκλουθεὶ αὐτός ἀπὸ τριῶν μηνῶν φρουρῶν ἐν Λαρίσῃ, ἐνῶ ἡ οἰκογένειά του παρκαμένει ἐν Ἀθήναις. Ἡ ἀπομάκρυνσις θὰ ἦτο ὄλως προσωρινή, ὡς ὁ Νικόλαος Βερτῆς, ὁ ὁποῖος ὑπηρετεῖ ἐν Ἀθήναις θὰ ἐπεμελείτο τῆς οἰκογενείας του. Ἄλλως τοῦ εἶχεν ὑποσχεθῆ τοῦτο ῥητῶς.

— Μείνατε ἡσυχος, τῷ εἶπε. Δὲν θὰ περᾶσῃ ἡμέρα χωρὶς νὰ ὑπάγω εἰς τὸ σπίτι σας. Εἰς ὅ, τι καὶ ἂν χρειασθῶν θὰ ἦμαι πρόθυμος. Διότι δὲν γίνεται δι' ἐμὲ μεγαλητέρα χαρὰ ἀπὸ αὐτὰς τὰς μικρὰς ὑπηρεσίας, ἀπέναντι τῶσων ἐκ μέρους σας εὐεργεσιῶν. Καὶ ἀνεχώρησεν ὁ Κίμων ἡσυχος καὶ γαλήνιος, τὸ πρῶτον ἀποχωριζόμενος τῆς οἰκογενείας του.

Εἶχεν ἔλθει ἤδη ὁ Ὀκτώβριος καθ' ὅλας δὲ τὰς προβλέψεις θὰ διήρχετο τὸν χειμῶνα ἐν Λαρίσῃ. Τοῦτο δὲ καὶ εἶχεν ἀναγγεῖλει μὲ πολλὴν του στενοχωρίαν καὶ εἰς τὴν γυναῖκά του καὶ εἰς τὸν Νικόλαον.

Ἄλλ' εὐφρόσυνος ἐκπληξίς ἐπεφυλάσσετο εἰς αὐτὸν τὴν ἐπιούσαν τῆς εἰς τὴν οἰκογένειάν του ἀναγγεῖλις τῆς τῶσων δυσχεροῦστων εἰδήσεως.

Ὁ ἀρχηγὸς τοῦ ἐν Θεσσαλίᾳ στρατοῦ τὸν ἐπεφώτισε μὲ εἰδικὴν ἐμπιστευτικὴν ἀποστολὴν πρὸς τὸ ὑπουργεῖον.

— Νὰ φύγῃς, λοχαγέ, ἀμέσως, τῷ εἶπε, καὶ πρὶν πᾶς ἀκόμη εἰς τὸ σπίτι σου νὰ παρουσιασθῆς εἰς τὸν ὑπουργόν καὶ νὰ τῷ ἐκθέσῃς ὅσα σοῦ ἐνετιστεῖθην.

Εὐχαριστοτέραν διαταγὴν δὲν ἔλαβε πρὸς τὸν Κίμων.

Διὰ τοῦτο ἐσπευσεν εἰς Βόλον ἄνευ ἀποσκευῶν, ἀναχωρήσας ἀπὸ τῆς πρωίας καὶ τὴν αὐτὴν ἐσπέραν ἐπεβιβάζετο τοῦ διὰ τὸν Πειραιᾶ ἀτμοπλοίου.

Ἄλλ' ἡ τύχη παρενέβαλε προσκόμματα εἰς τὴν σπουδὴν του. Κατὰ τὴν διαδρομὴν τοῦ Εὐρώπου ἐβλάθη τοῦ ἀτμοπλοίου ἡ μηχανὴ καὶ ἐδέησε νὰ ἐξοκλουθῆσῃ τὸν ὁρμόν του διὰ ζηράς.

Λαμβάνει ἵππον τῆς ἐν Χαλκιδί ἐρίπτου ἐνομοτίας τῆς χωροφυλακῆς καὶ ἀκολουθούμενος ὑπὸ εὐρίπου χωροφυλάκας τρέπεται πρὸς τὴν ὁδὸν τῶν Θεῶν.

Ἡ χαρὰ τὸν ἐπλημμύρει ἐπ' ὅσον προσήγγιζεν εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ ἐπίσπευδε πάντοτε τοῦ κεκμηκότος ἵππου τοῦ τὸν τριποδισμῶν.

Ἄφου δὲ ἐξεπλήρωσε τὴν ἐντολὴν του εἰς τὴν ὁποίαν πολὺ ἐχρονотρίθησε, διότι ἐδέησε νὰ ἀναμείνῃ τὸ πέρασ νυκτερινοῦ ὑπουργικοῦ συμβουλίου.

ἐστράπη πρὸς τὴν οἰκίαν του, περὶ τὴν δεκάτην ὥραν τῆς ἐσπέρας.

Λέγουσι ὅτι ἡ ψυχὴ κατὰ τὴν προσέγγισιν κρίσιμων τοῦ βίου στιγμῶν, ἐξ ἐκείνων καθ' ἃς γράφεται μὲ ἐρυθρὰ γράμματα ἀμετάκλητος ἡ καταδικαστικὴ ἀπόφασις τῆς εἰμαρμένης δισχιζεῖ τὸν μελάνον πέπλον τῆς Ἀγνοίας, καὶ παρουσιάζει εἰς ἡμᾶς, συγκεχυμένως ἐν σκιερᾷ εἰκόνι, τὰς τραγικὰς σκηνὰς τῶν συμφορῶν, αἱ ὁποῖαι θὰ μᾶς πλήξουσιν ὅτι τότε, ὄλως ἐξ ἐνστίχτου καὶ χωρὶς νὰ δυνάμεθα νὰ ἀποδώσωμεν τὸν λόγον τῶν συναισθημάτων τούτων, ὁ φόβος θέτει ἐπὶ τοῦ τραχήλου ἡμῶν τὴν παγερὰν αὐτοῦ χεῖρα, παρακλυθούμενος ἀπὸ τὴν μαύρην αὐλὴν του, τὴν Θλίψιν καὶ τὴν Ἀπόγνωσιν. Λύει, λέγουσι, τότε τὸ ἐν ἡμῖν Πνεῦμα τὰ δεσμὰ, κατὰρτίζεται τὰ προσκόμματα τὰ γήινα καὶ ὑπερ-νικῶν τὴν ἀτέλειαν τῶν πεπερασμένων δυνάμεων τῶν αἰσθήσεων, βλάπτει καὶ ἀκούει ὅ, τι δὲν δυνάμεθα νὰ ἀκούσωμεν δι' αὐτῶν. Πάσχουμεν τότε, πολὺ πάσχουμεν, ἐν ἀσυνειδησίᾳ τοῦ αἰτίου· τὰ στήθη ἡμῶν πιέζει ἡ ὀδύνη καὶ ἐπιτακτικὴ συνέχει ἡμᾶς ἡ ἀνάγκη νὰ ῥήξωμεν κραυγὴν, κραυγὴν ἐπικλησίσεως ἀρωγῆς. Τῆς ἐπικουραμένης καταστροφῆς ἡ εἰκὼν, νεφελώδης τὸ πρῶτον καὶ ἀπροσδιόριστος, χρωματίζεται κατὰ μικρὸν καὶ λαμβάνει σάρκα πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν τῆς ψυχῆς. Ἡ καρδία ἡμῶν τείνει τότε νὰ διαρραγῆ καὶ σπενδόμεν τρέμοντες, ὡς λύσωμεν τὴν ἐκ τῆς ἐπιδράσεως τοῦ ἀγνώστου κακοῦ ἀγωνίαν, ὡς ἀντιμετωπίσωμεν τέλος τὴν συμφορὰν ἐν ἐπιγνώσει, ἐν τῷ μέσῳ τοῦ φωτός τῆς ἡμέρας, ἀντὶ νὰ διώκουν ἡμᾶς ἀσύλληπτα φάσματα.

Εἶναι ἡ θεωρία τῶν προαισθημάτων αὐτῆ, ἡ ποιητικὴ καὶ πείθουσα.

Ἄλλ' ἂν τις ἐξ ὑμῶν, ἀγαπητοὶ ἀναγνώσται, ἐκένωσε ποτὲ τῆς ὀδύνης τὴν αὐλίκαν, ἔσχε τὴν εὐνοίαν τῆς τοιαύτης τοῦ Πνεύματος προειδοποιήσεως, ὅταν ἡ συνετελεῖτο μακρὰν αὐτοῦ ὁ μηδενισμὸς προσομιλῶς ὑπάρξεως ἢ ἄλλῃ τις ἐνέσχυρπτεν ἐπ' αὐτοῦ δυστυχίᾳ ἐξ ἐκείνων αἱ ὁποῖαι φέρουν ἐν μιᾷ νυκτὶ τὸ γῆρας, αὐλακόνουν τὸ πρόσωπον διὰ ῥυτίδων καὶ στρώνουν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς χιόνια :

Δὲν τὸ πιστεύω. Καὶ χωρὶς νὰ γνωρίζω τὸ δικαίον, γελῶ, γελῶ πάντοτε μὲ τὰ προαισθήματα. Διαφέρει ἡ περίπτωσις καθ' ἣν ἐκ δεδομένων πραγματικῶν αἰτίων ἐπιρροεῖται εἰς τὴν ψυχὴν ἡμῶν ὁ φόβος καὶ ἡ ἐπὶ τούτῳ θλίψις, αἵτινες πλαστοπροσωποῦν τότε αὐτὰ τὰ λεγόμενα προαισθήματα.

Ἄλλ' ὁ Κίμων οὐδέποτε εἶχεν ἀφορμὴν νὰ ἀνησυγῆ. Διὰ τοῦτο ἐπ' ὅσον ἐπλησιάζεν εἰς τὴν οἰκίαν του ὑπερεξεχειρίλεν ἐν αὐτῷ ἡ χαρὰ καὶ ἐφύριζεν εὐθυμῶς φαιθρὸν ἄσμα, τὸ ὁποῖον ἦτο πολὺ τοῦ σπέρματος μεταξὺ τῶν ἐν Λαρίσῃ ἐπιστράτων.

Τὴν χαρὰν, ἐσκέπτετο, γιὰ τὴν γυναῖκα του, αὐτὴν τοῦ ἐκλαίγονταν· πῶς θὰ περᾶσῃ τὸ χειμῶνα τοῦ ἐν τῷ χιονόδροχῳ καὶ ἐν τῷ βούρκο τῆς Λαρίσης, τί εὐτυχία γιὰ τὰ παιδιὰ του, ὅταν θὰ τοὺς σφιχθῇ ἕξαστα στὴν καρδίαν. Ἄλλὰ θὰ ἀποκοιμήθησαν τῶρα τὰ μικρὰ του, καὶ αὐτὸς θὰ τὰ ζυπνήσῃ μὲ

¹ Ἰδὲ σελίδα 298.

ένα γλυκό, γλυκό σιλί' και θά ξυπνήσουν τρομαγμένα, θά τόν γνωρίσουν ύστερα και τά μικρά χερσάκια τους θά ανοιχτούν για ν' ἀγκαλιάσουν τό κεφάλι του πατέρα.

Ἀμυδρού φωτός ἡ ὄρα αὐταύγεια ἐφώτιζε τόν κοιτώνος τόν παρθύρον.

— Αὐτό εἶναι τό φῶς του καντηλιού, διανοήθη.

Πῶς: ἐπλάγιασε λοιπόν ἀπό τώρα ἡ Ἀνθή;

Κρούει τήν θύραν, ἀλλά δέν ἀνοίγεται τό παρθύρον, ἀλλά δέν προκύπτει ἀπ' αὐτοῦ ἡ μορφή τῆς γυναίκος του.

Κρούει ἐπανειλημμένως, κρούει ἰσχυρότερον, καλεῖ τήν γυναίκα του κατ' ὄνομα, ἀλλ' εἰς τήν φωνήν του ἀπαντᾷ κρυγῆ τρόμου τῆς γυναίκος του, ἀνδρική φωνή, θάρσος, ἐσπευσμένα βήματα.

Τί συμβαίνει εἰσέτι δέν ἀντιλαμβάνεται. Ἄλλ' ἐπιτακτικῆ ἀνάγκη νά εἰσέλθῃ ἐκεῖ, αὐτοστιγμει νά εἰσέλθῃ, τοῦ πιέζει τό στήθος.

Λακτιρίζει και διασείει τήν ἐλαφρῶν θύραν ὡς κινώδης. Τά τεταμένα νεύρα του δεκαπλασιάζουν τās δυνάμεις του, ἐπὶ τέλους δὲ χαλαροῦται αὐτή και ὑπενοῖδει.

Διασκεδίζων τήν μικράν κλίμακα χύνεται, ὡς φρενόπληκτος, εἰς τόν κοιτώνα του· ἐνῶ δὲ αὐτός εἰσφορᾷ, σκια μελανή, ἡ ἐνσάρκος σκια τοῦ ἀγνώστου ἐγθροῦ, τοῦ δολοφάνου τοῦ βίου του, πηδᾷ μετὰ δούπου ἀπό τοῦ παρθύρου εἰς τήν ὁδόν.

Και ἡ ἀθλία ἐκείνη, λυσικόςμος, ἡμίγυμνος, περισυλλέγεται ἄρως, ἐνεή, γονυκλινῆς ἐν τῇ γωνίᾳ, ἐν ἀλλόφρονι τρόμῳ ἀναμένουσα τόν θάνατον ἀπό τῆς τιμίας ἐκείνης χειρός, ἡ ὅποια τήν εἶχεν ὑπεγείρει, ἡ ὅποια τόν τήν εἶχεν ἀνυψώσει.

Λευκός ὡς σουδάριον ἐστηρίχθη ἐπὶ τοῦ τοίχου· οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ἠνοιχθήσαν ἄγριοι, ὡς ἂν ἐμελλόν νά ἐκχυθῶσι τῶν κογγῶν, και ἀπειράθη νά βῆξῃ κρυγῆν. Ἄλλ' ἡ κρυγῆ αὐτή ἐπίνγη εἰς βόγγον ἐντός τοῦ λάρυγγος, κί ἀρτηριαί τοῦ προσώπου ἐξουδμημένοι διεγράφοντο ὡς κυανῶι βύακες ἐπὶ τῆς μορφῆς του και τό στόμα διεστράφη ἐν ἀφράστῳ ὀδύῃ, ὡς ἐάν τὰ δάκρυα τῆς λύσεως τὰ ὅποια ἐπλημμύρουν τήν καρδίαν του ἀνῆρχοντο μετὰ τῶν λυγμῶν, ὡς βουστοποιημένος μολυβδός πυρπολῶν τόν λαϊμόν του.

Ἔσχεν ἐν τούτοις τήν δύναμιν νά ἀνασπάσῃ τό ξίφος του και σιωπηλός, ἄρως, δικαιοδότης ἅμα και ἐκτελεστής, χωρεῖ πρὸς τήν γυναίκα του, ἡτις μόνως τās λέξεις, Σκότωσέ με, τό ἀξίζω, κατώρθωσε νά ψελλίσῃ.

Ἄλλ' δέν εἶχε προχωρήσει δύο βήματα και οἱ ὀφθαλμοὶ του προσέπεσαν ἐπὶ ξίφος ἐρριμμένον ἐπὶ τῆς τραπέζης. Ἀναγνωρίζει τό ξίφος, τό ὅποιον αὐτός εἶχε δωρήσει εἰς τόν Νικόλαον Βερτῆν, ὅταν ἐγένετο ἀνθυπολογαγός, βλέπει πρὸς τούτοις πηληκιον ἀνθυπολογαγῶν ἀνεστραμμένον, και ἐν αὐτῷ χρυσάει γραμμικί τὰ στοιχεῖα Ν. Β.

Ἐπάρχουν βαθμοὶ δυστυχίας ὑπερβαίνοντες τήν δύναμιν τῆς αἰσθητικότητος τῆς ψυχῆς, ἡτις μόνον ἐν τῷ δυνατῷ μέτρῳ εἰσδέχεται τήν ὀδύνην, ὡς τό κεκορεσμένον ὕδωρ, ἐντός τοῦ ὁποίου τό πλεονάζον μένει ἀδιὰλυτον.

Οὕτω και τό πλήγμα τούτο ὑπερέβαινε τήν ἀντίληψιν τῆς ψυχῆς τοῦ Κίμωνος. Ἄλλ' και ὅσον ἀντελαμβάνετο ἐξ αὐτοῦ ἤτο ὑπέρτερον τῶν δυνάμεων τῆς καρδίας του, ὅπως τό βαστάσῃ.

Ἐξέτεινε τās χειρας ἀπό τῶν ὁποίων ἔπεσε μετὰ πατάγῃν τό ξίφος του και τās εἰναι ὡς νά ἐκωπηλατεῖ ἐν τῷ κενῷ, ὡς νά ἐξήτει ἐν αὐτῷ ἐρεϊσμῷ.

Και περιέστρεψε τούς ὀφθαλμούς κύκλῳ μετὰ δέους ἡλιθίου, ὡς ὅταν ἀνατρέπεται τῆς δημιουργίας ἡ τάξις, ὅταν βῆγνύεται ἡ γῆ και πληροῦν τὰ βήματα αὐτῆς ἐρείπια πίπτοντα. Ἐνόμισεν ὅτι τό ἔδαφος ὑπεχώρει πρὸ τῶν ποδῶν του, ὡς νά ἐπάται ἐπὶ σφαίρας συστρεφόμενης με ταχύτητα ἰλιγυιώδη και ὅτι ἐπιπτεν, ἐπιπτεν, ἐν βαράθρῳ σκοτεινῷ, ἀπυθμένῳ, ἀτελευτήτῳ. Τόν ἐγκατέλιπεν ἡ φωνή, ὡς ὑπὸ τήν ἐπιδρασιν δαινοῦ ἐφιάλτου και ἰσθός ὡς ἡ τῆς ἐσχάτης ἀγωνίας κατελείθετο παγερός ἀπό τῶν κροτάφων του.

Τέλος ἠδυνήθη νά ἀρθρώσῃ λέξιν, ἡτις ἐξήρχετο ἀπό τοῦ στόματός του βραγγῆ ὡς ἀπό τῶν ἐγκάτων τοῦ στήθους, και ἐπανελαμβάνετο ἄτονος, συριστικῆ, ὡς βόγγος.

— Αὐτός: αὐτός: αὐτός:

Και τήν προσέβλεπεν ἐν κίχρῳ ἀλλορροσύνῃ, με τεταμένον τόν λαϊμόν και τās χειρας, ὡς ἐν σπασμωδικῇ κατακλιψίᾳ και ἡ βραγγῆ φωνή ἐπανελάμβανε τήν ἀνέκφραστον ἀπορίαν, ὡς ἂν ἡ εὐγλωττος μαρτυρία, ἡ κρυγῆ τῶν πραγμάτων τῶν ἀπτόν, τῶν ἀνηλεῶς αὐτοφώρων ἐμνηνίζετο πρὸ τοῦ ἀδύνατου τῆς υποθέσεως τοιαύτης ἀνοσιουργίας, ὡς νά ἤτο ἀνάγκη νά ἐπιστραχίσῃ τήν βεβαιότητα τοῦ διπλοῦ θανάτου τῆς καρδίας του, τῆς ἐνόχου γυναικός ἡ δυσλογία.

— Αὐτός: αὐτός: αὐτός:

Και ἡ ἀθλία ἐκείνη δέν ἔσχε τήν δύναμιν νά ἀπαντήσῃ εἰς τό ἀπαίσιον ἐρώτημα.

Πᾶντοτε γονυκλινῆς ἔκλινε ταπεινότερον τήν κεφαλήν ἐν σχήματι σιωπηρῆς κατανύσεως, και ἐψιθύρισε και πάλιν διὰ φωνῆς ἐσθεσμένης.

— Σκότωσέ με, τό ἀξίζω, σκότωσέ με.

Ἄλλ' οὗτος ἄρθούμενος ἀποτόμως ἐν αἰσινδιᾷ ἐξεγέρσει, ὡς ὁ ναυαγός ὅστις, δι' ἀπέλπιδος ἀντιδράσεως, πλήττων τήν μυκωμένην θάλασσαν, ἡτις ζητεῖ νά τόν ἀπερροσῆσῃ, ὑψοῦται πρὸς στιγμὴν ὄρθος ἐπὶ τῶν κυμάτων.

— Ὅχι, εἶπε, καταραμένη: θά ζήσης ἐσύ, θά ζήσης. Λέγουν πῶς εἶνε διπλῆ ἀτιμία τόν ἄνδρα νά λερῶσῃ στό χίμα μιανῆς ἀπό σὰς τās χέρια. Ἀπό κάποιον ἄλλο ἐγὼ χρέος νά καθαρίσω τῇ γῆ. Ὅσο για σένα, κάτι μου λέει, ἐδῶ μες τήν καρδιά, πῶς θά ἐθγίνεις πολὺ κερδίσιμη ἀπὸ αὐτό τό σκοτεινὸ παιχνίδι τοῦ Σατανᾶ, ἂν σὲ ἔκανα νά κερδίσης τό θάνατο. Θά ζήσης, καταραμένη, θά ζήσης: τό ξέρω καλά πῶς, χαρίζοντάς σου τῇ ζωῇ, σοῦ χαρίζω ὄρω πολὺ πλείο ἄγριο, πολὺ πλείο φαρμακερῷ, πλείο σκοτεινῷ ἀπὸ τό θάνατο. ὄρω που θά κερῆ νά στήσουν χορὸ ἀπὸ τῆ χαρὰ τῆς τῆς καλῆσεως οἱ δαίμονες. Ἦμπορεῖς νά φύγης.

Ἄλλ' αὐτὴ ἡ δέν ἤκουσε ἡ δέν ἐπίστευεν. Ἐμένεν ἐκεῖ, ὡς καθηλωμένη, ὡς ἀπολιθωθεῖσα.

Τήν στιγμὴν ἐκείνην ἀπὸ τῆς κλειστής θύρας τοῦ παρακειμένου δωματίου ὁ, ὡς μελαγχολικὸν πασάπονον, ἰδιάζων ἐκείνος κλυθμὸς κομωμένου παιδίου ἐπληξε τās ἀκράς του.

Ἀνεπώλησε τότε ὅτι ἤτο πατήρ.

Εἰσῆλθεν εἰς τό δωμάτιον. Ὁ Φαίδων και ἡ Θάλεια ὑπνωττον γαλήνια, και ὑπηγείροντο τὰ μικρά των στήθη και ἡ ἀναπνοή των ἤρεμος ἤκουετο ὡς αὔρας ψιθύρος.

Τῷ ἐπῆλθε τότε παράφρων, ἀλλόκοτος σκέψις. Ἐπίστευσε ὅτι στιγμῆς μόνον ἐάν ἔμενον τὰ μικρά του ἐν τῷ καταράτῳ ἐκείνῳ οἴκῳ θά ἐξέπνεον, ὡς ἐάν τό δῆλητῆριον τῶν ἐνόχων, τῶν θεοστῶν ἐκείνων ἐρώτων, ὑπῆρχεν ἐν τῷ φυσικῷ κόσμῳ και ἔπλεεν ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ ἐκείνῃ φωνικόν.

— Σηκωθῆτε δυστυχισμένα, διπλάφρανα, σηκωθῆτε.

Και τὰ κατεφιλεῖ ζητῶν νά τὰ ἀρυπνίσῃ.

— Α! Ὁ πατέρας μας, ὁ καλός μας πατέρας. Καλή σπέρα, πατέρα.

Περίεβαλον με τās μικράς των χειρας τήν κεφαλήν του και ὁ ὕπνος πάλιν ἐπεκλήσει ἐπὶ τῶν βλέφρων των. Ἄλλ' αὐτός ψιθυρίζων, ὡς καθ' ἑαυτόν.

— Γλήγορα, γλήγορα! μακροῦ ἀπὸ δὴ μέσα, τὰ ἤγειρεν ὡς ἦσαν, γυμνά, περιβλάτων τούς πόδας των δι' ἀμφοτέρων τῶν χειρῶν, ἐνῶ κί μικρά κεφαλίτων ἐκρέμαντο ἀδρανῶς ἄνωθεν τῶν ὤμων του, και οὕτω διασκεδίσεν τόν κοιτώνα τῆς ἀτιμώσεως του. Και ὁ Φαίδων ἀρυπνιζόμενος και βλέπων τήν μητέρα του συνεσπείρωμένην ἐν τῇ γωνίᾳ, ἐψιθύρισε, ὡς ἐν ὄνειρῳ.

— Που μας πάει, μανουλά μου, ὁ πατέρας μας;

Ἄλλ' δέν ἀπήντησεν ἡ ἐνοχος μήτηρ. Δέν ἠγέρθη ἂν. Ἐξέτεινε μόνον τās χειρας, ὡς νά ἐξήτει διὰ τῆς ἀρώνου ταύτης ἰκσις τήν χάριν νά τὰ ἐναγκαλισθῇ, νά τὰ φιλήσῃ τὰ παιδιὰ τῆς, τὰ ὅποια τελευταίαν φοράν ἔβλεπε τόν ἀμυδρῶς διὰ μέσου τοῦ πέπλου τῶν δακρῶν τῆς, ὑπὸ τό ἄτονον φῶς τῆς λυχνίας. Ἄλλ' δέν ἐτόλμησε νά ἐκστομίσει λέξιν. Λυγμός μόνον ἀφράστου ὀδύνης, τόν ὅποιον θά ἤκουσε βέβαια ὁ Θεός τοῦ ἐλέους, ἀνῆλθεν ἀπό τοῦ στήθους τῆς ἐνόχου μητρός, κί δι' αἰσῆς τῆς ἔπεσαν ἀδρανῶς και ἔκλινε τήν κεφαλήν ἐπὶ τοῦ στήθους, ἐνῶ κί τρεῖς ἐκείναι ὑπόρχεις, κί ὅποια εἶχαν ἀποτελέσει τήν οἰκογενειάν τῆς ἐξηρανώθησαν.

Ἄν τις τήν στιγμὴν ταύτην ἐν τῷ μέσῳ τοῦ νυκτίου σκότους ἤθελε συναντήσῃ τόν ἄνθρωπον τούτον, με ἀνοικτὸν τό στήθος, με τήν πτωματικὴν μορφήν και τούς ἀπλανεῖς ὡς νεκροῦ ὀφθαλμούς, με ἐρριμμένα ἐπ' ὄμου τὰ ἡμίγυμνα με τὰ λευκὰ ὑποκάμισα παιδιὰ, ἤθελεν ὑπολάβῃ ὅτι συνήτησε τόν θάνατον, ἀπᾶγοντα κρῦα δύο μικροῦς ἀγγέλους κοιμηθέντας τόν ἀτίμωτον ὕπνον.

Που ὑπάγει δέν γνωρίζει. Ἐπίκει μόνον εἰς τήν ἀνάγκην τοῦ νά τὰ ἀπχάχητῃ μακράν τοῦ καταράτου οἴκου, νά προσφύλλῃ τούς προφρούς βλαστούς του ἀπὸ τῆς πνοῆς τοῦ λίβα τοῦ μητρικοῦ ὄνειδους.

Και σύρεται κλυπτόμενος ὑπὸ τό βάρος τοῦ ἐμψύχου ἐκείνου φορτίου, ὑπὸ τό βάρος τοῦ τραγικοῦ φορτίου τῆς ἀνηκίστου ὀδύνης του.

Ἄλλ' ἀρυπνίσθησαν ἡδὴ βιγούντα τὰ τέκνα του και οἱ λόγοι των εἶτε μάλλον παραλύουν τās ὑπολειφθείσας εἰς αὐτόν δυνάμεις.

— Ἄχ, που μας πάει, πατέρα μου, εἶσαι νύχτα γούμνα;

— Κρούω, φοβούμαι, πατέρα μου.

Και ἐξερράγησαν εἰς θρήνους.

— Γύρισέ μας στὴ μάμνα μας, πατέρα.

— Σιωπῆ, σιωπῆ, τοῖς ἐψιθύρισε και πάλιν, μὴ μιλάτε διόλου, θά σὰς ἐρῆη κακῷ.

Ἡ δὲ φωνή του μεθ' ὅλην τήν ἀτονίαν ἤτο οὕτω συριστικῆ, τῶσον ἀγρία, ὥστε κατεπτοήθησαν, συνεστάλησαν ἐπὶ τοῦ στήθους του και ἔκλειον περὶ τρούμα.

Ἔστη πρὸς στιγμὴν και τὰ ἀπέθεσε χαμκί.

Που νά πάει: Τί θά γείνουν αὐτὰ τὰ μικρά; και πῶς θά διασκεδίσῃ αὐτὴ τῇ μαύρῃ καταβόθρᾳ που ἔσκαψε ἐμπρός του ἡ ἀτιμία, μ' αὐτό τό φορτίο τῶν δυστυχισμένων παιδιῶν, ὅπου ἐκρέμασε ἀπὸ μόνῃ τήν ξεκλειδωμένη ὑπάρξι του ἡ συμφορά;

Ἡσθάνθη ἀπόλυτον τήν ἀνάγκην ἐρεϊσμῶτος τινός, σιλίου ἀρωγῆς.

Ἡ θύρα τοῦ οἴκου τοῦ καλοῦ φίλου του τοῦ Φιλίππου Βράγγα δέν ἤτο μακράν. Ἦσαν σχεδόν γείτονες.

Ἐσῆρθη εἰς ἐκεῖ. Τήν ἐκρυσσε μετὰ ἀγρίου πατάγῃ, και παραμερίζων τόν ὑπηρετήν και σύρων ἐπὶ τῆς κλίμακας τὰ τέκνα του ἀνῆλθε.

Οὔτε ὁ Φίλιππος Βράγγας, οὔτε ἡ σύζυγός του εἶχον κατακλιθῆ.

Ἐδράμην πρὸς αὐτόν, τόν ὅποιον ἐπίστευον εὐρισκόμενον ἐν Λαρίσῃ, καταπλήκται πρὸ τῆς αἰκίας θείας τοῦ τραγικοῦ συμπλέγματος.

Ὅτι ἔβλεπεν, ἤρκεσεν εἰς τόν Φίλιππον διὰ νά χυθῆ ἄπλετον ἐν τῇ διανοίᾳ του τό φῶς τῆς εἰδεχθούς ἀληθείας.

Και ἐνῶ ἡ Ἀσπασία, λαβοῦσα εἰς τήν ἀγκάλην τὰ μικρά τοῦ Κίμωνος τὰ ἔφερον εἰς τόν κοιτόνα τῶν τέκνων τῆς, προσπαθοῦσα νά τὰ πράνῃ διὰ τῶν θωπειῶν και τῶν φιλημάτων τῆς, ὁ Φίλιππος χωρὶς τίποτε νά τόν ἐρωτήσῃ, χωρὶς τὰ χεῖλήν του νά προσφέρουν βαναύσους παραμυθίας λόγους, τόν ἐσφιγγεν ἐπὶ τοῦ στήθους του μετὰ στοργῆς ἀδελφοῦ και ἀνέμιζε τὰ τίμια δάκρυα τῆς φιλίας πρὸς τὰ δάκρυα τῆς ὀδύνης τὰ ὅποια ἴλεως ὁ Θεός ἀνήγαγε πρὸς στιγμὴν ὑπὸ τόν συγκλονισμόν τῆς περιπτώσεως ἐκείνης εἰς τούς ὀφθαλμούς τοῦ Κίμωνος.

Και τόν ἔσυρεν ὡς παιδίον και τόν ἐκάθησεν ἐπὶ ἔδρας.

— Ἡ ἀγαθὴ σου σύντροφος, ἂς στηρίξῃ, καλέ μου Φίλιππε, για λίγο αὐτὰ τὰ μικρά. Ἄφρις θά χρειασθῶν πιστεῖω τῆς φροντιδῆς τῆς πονετικῆς καρδιάς σου για τό ὄρρανοτροφεῖς.

— Μὴ μου λῆς αὐτὰ, Κίμων, γλυκέ μου φίλε. Θά ζήσης, μαρτυρικῆ ψυχῇ κί αὐτὰ τὰ παιδάκια θά σοῦ φέρουν με τόν καιρὸ τήν παρηγοριά και τῇ λήθη.

— Ἀς τὰ ἀφήσουμε αὐτὰ τώρα, Φίλιππε! δέν εἶναι τῆς ὄρας. Εἶναι ἄλλα που βιάζον πολὺ. Ἄμα βῆξῃ αὔριος θά ἔχῃς δουλειά. Πάρε μαζί σου ένα συναδέλφο τῆς ἐκλογῆς σου. Εἶναι ἀνάγκη νά

πατε να βρήτε κάποιον. Ἀλλά να προσπαθήσεις να τον μαντεύσεις αυτόν, Φίλιππε, να τον μαντεύσεις και ούτε εγώ να προσφέρω το όνομά του, ούτε συ να τον ονομάσεις. Ἄν το πω εγώ το όνομά του θα κω, γιατί βράζει αυτό το όνομα, λυωμένο μολύδι στην καρδιά μου. Μά ούτε να το ακούσω, γιατί θα πέσω σαν να έσπυσε άπάνω στο κεφάλι μου κερυνός.

Και έν σπασμοδική περισφιγγει βυθίζων τους όνυχας εις τας παλάμας του Φιλίππου, ταπεινώνων την φωνήν και στρέφων κύκλω περιφόβους όρθαλμούς, ως αν ή διάνοια του ήρχιζεν ήδη να τον έγκαταλίπη.

— Να τον μαντεύσεις, σου λέγω, αν ήμπορής, Φίλιππε, να τον μαντεύσεις, αλλά, για το Θεό, κρυφά από τον έαυτό σου, για να μην τρελλαθής και σύ.

— Μη τον ονομάζεις, δυστυχισμένη, αλλά και μη φοβάσαι να ακούσης από μένα το όνομά του. Θα πάω αύριο να τον εύρω.

— Τόν γνωρίζεις λοιπόν και σύ;

— Τόν γνωρίζω, Κίμων. Ὑποψίαις σκληραίς με έβασάνιζαν για αυτό το τέρας, αλλά χωρίς ώφέλεια θα σε έφραμάκωνα, αν άπεφάσιζα να σου τας μεταδώσω, γιατί δεν έστηριζοντο πουθενά.

— Και τώρα έννοεις. Ἡ δουλειά αυτή πρέπει να τελειώσει αύριο το δειλινό το άργότερο. Κανόνισε τα πράγματα, όπως θέλεις, αλλά, μη το λησμονήεις, Φίλιππε, έναις από τους δύο πρέπει να μείνη χάμου. Και τώρα εύχαριστώ, Φίλιππε, σε και την Ἀσπασία σου για μένα, και για τα κακώματα τα παιδάκια μου. Αύριο το άπόγευμα θα ήμαι εδώ. Χάιρε.

— Τι λέεις; Με έμπάζεις; Να σε άφήσω να φύγεις, Κίμων; Ἀλλά από πότε άρίνουν μονάχους τους φίλους, όταν έχουν μπροστά τους νεκρό, και θα άφήσω σε, Κίμων, όπου έχης μπροστά σου νεκρά την εύτυχία σου και λείψανα κάθε σου άγάπη;

— Λείψανα μισημένα, πές; λείψανα καταρμένα που σου ήρχεται να τα σίσισης κυματικά, και να τα φτύσης και να τα ποδοπατήσης, αντί να τα κλαις. Ποτέ άνθρωπος, Φίλιππε, ποτέ, να μη νοιώση τέτοια κόλασι.

— Για τούτο δεν θα ξεμυτίσης απ' εδώ. Θα μείνω ήρθος στο πλευρό σου. Μαζί θα ξενοχτίσουμε τον κάυμό σου, και ότι φωτίση ή μέρα συ θα μείνης εδώ με τα παιδάκια σου και με την Ἀσπασία, και εγώ θα πάω να τελειώσω τής δουλειαίς σου.

— Ο τι και αν μου είπης δεν με κρατείς. Ἐχω ανάγκη από μοναξιά, από έρημιά, από σκοτάδι. Θέλω να φύγω, να βαδίσω, να τραβήξω έμπρός. Θέλω να ζητήσω αυτόν το Θεό, να ιδώ, αν κρύβεται πουθενά αυτή ή ψεύτικη Ὑπόστασις, αυτό το Φάντασμα, όπου ένόμιχα ό άθλιος ότι ό πατέρας μου με είγε βλαει στα ίχνη του, και ότι σε όλη τη φαρμακευμένη ζωή, όπου έσυρα στον κόσμο, πάντα στο μονοπάτι, όπου έχάραζε το βήμα Του έπατούσα. Αύτον τον Ἀνύπαρτο Ἀπατεώνα, όπου κατώρθωσε ως τα σήμερα, ότι κανέναις όμοίός του, να μάς γελξ, χωρίς ούτε καν να υπάρχει.

— Σιώπα, δυστυχισμένη, μη βλαστημάς. Μη. Ἄν σε δοκιμάζη τόσο, όλαις ή δυστυχιαίς σου, θα ήναι τόση εύτυχία στους μικρούς άγγέλους σου και θα τη χαρής μαζί τους αυτή την εύτυχία. Ἀλλά μη σηκώνεσαι, μη φεύγεις από μένα. Δεν θέλω, δεν ήμπορω να σ' άφήσω και αν χρειασθή να σε κρατήσω με τη βία.

— Μη δοκιμάσης, Φίλιππε, τω είπε μετ' ήρέμου άπορασιαστικότητος, γιατί θα χάσης τους κόπους σου. Και αν Αύτός άκόμα, ό όποιος λές ότι υπάρχει, θελήση να δοκιμάση τη δύναμή Του άπάνω μου, και να μου φράξη το όρόμο κ' Αύτον θα Τόν αναποδογυρίσω και θα περάσω άπάνω από το στήθος Του. Θέλω σου λέω έρημιά, σκοτάδι, θέλω να μείνω με τον έαυτό μου. Μη ζητήσης να με ακουθήσης γιατί θα κάμης κακό.

— Αιπήσου τα παιδία σου, οίκτειρε και τη δική μου την άγωνία.

— Ἀνησυχείς για μένα, Φίλιππε; Λησμονείς λοιπόν ότι, με τη δουλειά όπου με περιμένει να τελειώσω αύριο, δεν υπάρχει έως αύριο πολυτιμότερη ζωή από τη δική μου;

Και ώρμησε προς την θύραν και έξηρανίσθη έν τω μέσω του σκοτους.

ΙΔ'.

Με το στήθος άνοιχτόν, ως έν τον έπυρόλουον τα ένδύματά, άνευ ζίφους, ως μέθυσος έπλανάτο εις τας όδούς, και άσυνειδήτως έξήλθε τής πόλειος. Κατ' άρχάς έστράπη προς τας στήλας, έπειτα εισήλθε εις την όδον την περιθέουσαν την Ἀκρόπολιν.

Και ότε μεν έσπευδε τρέχων, άλλοτε έστατο άποτόμως άκίνητος, ως καθηλωμένος επί του έδάφους και έπειτα πάλιν έσύρετο βραδέως, ως έν ήκολούθει κηδείαν. Ἀλλά ταύτα άυτομάτως, βαδίζων ως ύποβάτης άνευ τής έλαχίστης τής βουλήσεώς του συνδρομής, και χωρίς να γνωρίζη που υπάγει.

Όλαι τής ψυχής και τής διανοίας αυτού αι λαιτουργίαι ύπνωτον έν αυτόν και μόνη έρηγηόρει ή όδύνη, καυστική, άσταθμιστος, άνυπολόγιστος. Ἐξω τής κυριαρχου ταύτης όδύνης, ή μεν ψυχή αυτού εύρίσκετο έν ληθαργική κηχαλησίη, το δε σώμα ένινείτο, ως πτώμα υπό την έπήρειαν πανισχύρου γαλθρακισού βέμματος. Ἄν κατὰ την ώραν εκείνην ήθελε τις καταγάγει δι' έγχειριδίου άλλεπάλληλα τραύματα κατ' αυτού, το αίμα θα άνέβλυξεν εις κρουούς, ή ζωή θα διεφευγε κατὰ μικρόν από του σώματός του, άλλ' αυτός τίποτε τούτων δεν ήθελεν αντίληφθί.

Τήν άπέλπιδα ταύτην περιπλάνησιν διηύθυνε το αυτόματον, άνευ καν τής χρήσεως τής όράσεως, διότι αν την στιγμήν εκείνην ήθέλετε άτενίσει τους όφθαλμούς του, θα τους έβλέπετε έστερημένους τής λάμψεως τής ζωής, έστερημένους των ακτίνων εκείνων δι' ών επικοινωνεί προς τον έξω κόσμο ή ψυχή, διηνοιγμένα καθ' ύπερβολήν τα βλέφαρα, και το βλέμμα άκίνητον, νεκρόν, ως όφθαλμούς άμακρωτικούς, καθηλωμένους επί σημείου τινός άνυπαρκτου.

Κατά σύμπτωσην έστη άκίνητος, πρό των έρειπίων του θεάτρου του Ἡρώδου. Και χωρίς να το

αντίληφθί, υπείκων εις την τυραννικήν τής ύλης έπήρειαν κατέπεσεν επί λίθου. Μετά είκοσάωρον ίππασίαν, μετά τον τυφώνα εκείνον τής συμφορας, ό όποιος από θεμελίων διέσεισε τον όργανισμόν του, ή καταπονθηθείσα ύλη, το έν αυτόν κτήνος εκυμιάρχησε.

Και έπερείδων την φλεγμαίνουσαν κεφαλήν του επί του ψυχρού μαρμάρου, άκίνητος, έφαινετο, ως ένσαρκωθείς εις αυτό, ως συμπηχθείς μετά των λιθίνων εκείνων όγκων.

Ἄλλ' όμως έρηγηόρει έν αυτόν ό έσώτερος άνθρωπος, ή έν μαρτυρίω άνεκαφράστω όδυνωμένη ψυχή.

Και όποια είρων αντίθεσις προς την άφραστον γαλήνην, προς την άτάρακτον ήρεμίαν τής περιβαλλούσης αυτόν φύσεως!

Πλαισιούμενος υπό του βαθυκυάνου στερεώματος, του στιζόμενου υπό τής άδαμαντίνης λαμπηδόνης των παλλομένων αστέρων, ύψούται λευκάζων τής Παρθένου Θεας έννας ό άτίμητος. Σιωπηλοί άπλούνται οι μελανοί όγκοι των περίξ βουνών, και επί τής κορυφής του λόφου του Φιλοπάπου το μνημείον όρθούται ως κατατομή γίγαντος σκοπού, φρουρούτος τον ύπνον των άθανάτων έρειπίων. Ἄρωμα ήδύ, άπειρώς ήδύτερον του άρώματος άνθέων, το όποιον διαχέει ό ταπεινός χόρτος, ό περιλουόμενος υπό των θακρύων τής νυκτός και ή βεβρεγμένη καλάμη τής ξερανησίσης άγρωστίδος άναδίδεται ως μυράσεσα πνοή του ήρέμου, του μεγαλοπρεπούς ύπνου τής φύσεως.

Όλη αυτή του περιβάλλοντος ή γαλήνη, χαλώσα τα νεύρα αυτού εις έκλυσην και νάρκην, προσάδει εις την άκοιμητον αυτού θλίψιν άλλην μορφήν, την όψιν τής άνυπαρξίας, τον φλογερόν πόθεν του μηδενισμού.

— Ζήτημα, σου λέγουν, το να ήναι κανεις ή να μην ήναι! Για μένα δεν είναι καθόλου ζήτημα. Λίγο μου φαίνεται θα έκατάλαβαν που ήμπορει να φθάση τής φλόγας τής συμφορας ή λάυρα, τής ζωής του άπελπισμένου ή κόλασις, εκείνοι που το είπαν αυτό. Είδες εκεί ζήτημα; Σκοτάθει, λέει, του άπελπισμένου ή άπόφασις να πετάξη από πάνω του το φορτίο τής ζωής που τον τσακίζει, άπάνω σ' αυτή την άπορία; τί θα βρη τάχα όποια από το κατώφλι τής ζωής; Αυτό μπερδέυει το μεγάλο σχέδιο! Θα βρούμε τάχα άλληθινά στή χώρα που μάς πηγαίνει το άγύριστο ταξίδι του θανάτου, τον ύπνο τον ήσυχο, χωρίς όνειρα, τον ύπνο που ξεκουράζει για πάντα; Ἡ μήπως και σε κείνη τη χώρα την άγνωστη, που κανεις δεν έγύρισε ποτέ να μάς πη τί γίνεται, έξακολουθει κανεις να αισθάνεται, να πονη, να όνειρεύεται; και σαν τί όνειρα να βλέπη, όταν θα ζητήση να πετάξη από πάνω του αυτά τα στενόχωρα βούχα τής ζωής; Αυτό, λέει, μάς κάνουν δειλους, αυτά κάνουν εκείνους που συχαινόμεσθε γιατί δεν έσυχαθήκαν τη ζωή να γίνωνται έσχατόγηροι. Αύτης, λέγουν, τής σκέψεως το άδύνατο φως ξεθωριάζει και σβύνει τη φουντωμένη φλόγα των πλέον άπελπιστικών σχεδίων!

Γέλωτα που μου ήρχονται με αυτά!

Και έρηξε πράγματι γέλωτα άγριον, γέλωτα σπαρχατικόν, τον όποιον επανέλαβεν ή ήχώ των έρειπίων.

Είδες εκεί έμποδία! Σαν να ήναι δυνατόν, με ό τι κ' αν ήναι γραφό να βρη κανεις πίσω από την όξόπορτα τής ζωής, να φθάηθη φωταίς φλογερότεραις από αυτάις που ή φλόγες τους με βρόσκουν σαν να ήναι φόβος να βρω μεγαλύτερο σκοτάδι, από το σκοτάδι που άπλόνεται στα πόδια μου, που με τριγυρίζει, που με σκεπάζει ζωντανό σαν να μπορούν να μαρτυρήσουν την ψυχή μου εκεί κάτω εφιάλταις και όνειρα τόσο άγρια, τόσο τρομαχτικά, όσο είναι εδώ τα πράγματα, ή αλήθεια. Γιατί είναι αλήθεια όλα αυτά που μου συμβαίνουν, αλήθεια, αλήθεια, αλήθεια!

Και ούτω ή αντίληψις τής συμφορας του, διακυροτέρα ήδη, μάλλον ώρισμένη, εκυριαρχησε πάλιν έπιτακτικότερον επί τής διανοίας του, και ή άπαισία μνήμη τής άγνωμνος γυναικός, και του όημιουργήματος εκείνου τής στοργής και των θακρύων του, επανήρχετο ζωροτέρα, και τους έξωγράφριζε πρό των όφθαλμών τής ψυχής του έν άχωρίστω συμπλέγματι βδελυρών έρώτων.

Οι θλιβεροι διαλογισμοί επτερυγιζον και διεστουρούνο έν τη διανοία του, ως αι νυκτερίδες αι όποια διαπρωσαι τα χαινοντα τόξα των άψιδων του θεάτρου του Ἡρώδου, διέγραφον κύκλους περι την κεφαλήν του, παλλουσαι έν τω σκοτεινώ αιθέρι τας μελανάς αυτών πτέρυγας και συγχόμεναι αι είδεχθείς εικόνες τής καταστροφής, ή όποια τον επληξεν, έδακνον και έσπαράττον την καρδίαν του, ως κεντρίδες έσμου συστρεφόμενων όρειων.

Όλων αυτών των άφράστων άλγητόνων μίαν άνεύρισκε θεραπειαν, έν φάρμακον νηπενθές, τον θάνατον και άγρια χαρά έλαμψεν έν τη ψυχή του, επί τη έλπίδι ότι την επαύριον ή σφαίρα του άλιτηρίου θα συμπληρώση το έργον του και θα τον άπαλλάξη τής ανάγκης τής αυτοκτονίας.

Ἀλλά την αυτήν στιγμήν ήλθον εις την μνήμη του τα τέκνα του. Και έτσι αυτός θα ξεκουραστή, διελογιζετο, αλλά εκείνα θα χμοιρα, πεντάρρανα, άπροστάτευτα, θα τα σαρώση κι αυτά ή καταστροφή, όπως σαρόνουν οι σκουπιδιαρίδες τα μικρά σκυλάκια, που κλαίνε πεταμένα στη μέση του όρόμου.

Να ζήση λοιπόν είναι δειλία ή να πεθάνη;

Ἀνανόρια άτιμη είναι αυτό που έτοιμάζει δειλία είναι αυτό, στη σκληρή έγχειρησι τής δυστυχίας, όπου του κόβει λουρίδες την καρδιά, να ζητη να ποτισθή ναρκωτικό, να πάρη χλωροφόρμις, το θάνατο. Παληκαριά είναι να ζήση, και με τα κρυφά του μαρτυρίου στα πόδια, με τη λογική τής προσόσιας στην καρδιά, να βαδίση άκόμα έμπρός για αυτά τα άμοιρα, όπου δεν του το έγύρεψαν να τα φέρη στον κόσμο. Ἡρωισμός είναι να παραιτηθη από την εύτυχία του μηδενισμού, να σύρη την άλυσιδα του τη βαραία, σκίζοντας την καρδιά του μέσα στα άγρια, τα φουντωμένα παληκούρια του όρόμου τής ζωής, για να άνοιξη μονοπάτι στα παιδία του, να τα άναστήση με το μισθό του, να ξε-

πετάξουν με τὴν προστασία του. Αυτό εἶναι ἡρωϊσμός, γιατί αὐτὸ εἶναι τὸ καθήκον του.

Τὸ καθήκον! Ἄλλος πάλι βουκόλακας αὐτός, γιὰ νὰ λαφιάζῃ τοὺς κουτούς, ὅπως φοβίζον τὰ μικρά με τὰ φαντάσματα, ὅπως τρομάζουν τὰ παιδιά με τοὺς κερκαλοκόλακας!

Τὸ καθήκον! Εἶδες ἐκεῖ; Μὰ εἶναι νὰ λιγόνετα κανεὶς στὰ γέλοια!

Ἄροτου ἄνοιξα τὰ μάτια μου στὸν κόσμο αὐτὸ τὸ Θεὸ ἐλάτρευσα, αὐτὸ τὸν τύραννο ἐδοῦλεψα, τὸ καθήκον.

Τὸ εἶχα ἐμπρός μου πολικὸν ἀστέρα, ἡλεκτρικὸ φῶς, παντοτεινὸ δόγηγὸ στὸ θλιβερὸ ταξίδι τῆς ζωῆς μου. Τί σίγουρος φῶρος! Νὰ τὸν χαρῶν ἐκεῖνοι ὅπου θὰ βάλουν βόττα ἀπάνω στὸ φῶς του. Δὲν θὰ τσακιστοῦν διόλου στοὺς βράχους ποὺ συντρίφτηκε ἡ καρδιά μου· δὲν θὰ πνιγοῦν διόλου στὸ πέλαγος τῆς συμφορᾶς, ὅπου ἐπνίγηκα ἐγὼ.

Καὶ ὁμως, προσέθηκε ταπεινὴ τῆ φωνῆ, ὡς περιδεής, αἰσθάνομαι ἀκόμα ἀνίκητη τὴν ἐξουσία αὐτοῦ τοῦ τυράννου, νὰ μοῦ ἄλυσσδεῖν τὰ χέρια.

Γιατὶ μπορῶ ἔτσι με τὸ τίποτα, μονάχα με ἓνα μικρὸ γαργάλισμα τοῦ πιστολιῦ, νὰ ξεκουραστῶ γιὰ πάντα· καὶ θέλει ἅς βρεθῆ κανεὶς νὰ ντύσῃ μαῦρα τὰ παιδιά μου, θέλει ἅς μὴ βρεθῆ, κ' ἅς μαυροφορέσῃ ὁ σατανᾶς γιατί ἐγλύτωσα, θέλει ἅς βροῦν νὰ φανεψωμὶ, θέλει ἅς τὰ στείλῃ ἐξωπίσω μου ἡ πείνα.

Καὶ ὁμως δὲν τὸ κάνω. Γιατὶ αὐτὴ ἡ ἀκατανίκητη δύναμις μου ἐπιβάλλει ἀκόμα, ὅχι ὅπως στὸ Χριστό, γιὰ μιὰ μονάχα στιγμή, ἀλλά, γιὰ καιρὸ ἀπροσδιόριστο, νὰ σέρνωμαι κουβαλώντας στὸν ὦμο τὸ σταυρὸ μου, νὰ βυζαίνω, ὄλο νὰ βυζαίνω τὸ σφουγγαριὸ τῆς γολῆς, νὰ συλλογίζωμαι, νὰ θυμοῦμαι, νὰ ζῶ, ναί, ἐγὼ νὰ ζῶ. Καὶ ἀπὸ τὴν πλειοψηφίαν, τὴν πλειοπληθική δυστυχία ὑπάρχει φαίνεται ἄλλη μεγαλύτερη, τὸ νὰ νοιώσῃ μέσα του κανεὶς ὅτι ἔκανε ἐχθρὸ τὴ συνειδήσιν του, ἅς ἴσῃ καὶ γιὰ μιὰ μονάχα στιγμή, ὅσο τοῦ χρειάζεται γιὰ νὰ γαργάλισῃ τοῦ πιστολιῦ τὸ σκαντάλι.

Καὶ οἱ πλανήτες διαλογισμοὶ τοῦ ἐπανήλθον πάλιν εἰς τὰς δύο ἐκείνας βδελυρᾶς ὑπάρχεις τὰς ὁποίας τόσον ἠγάπησε καὶ περιεδινύοντο ἀλγαινῶς ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ του, ὡς περὶ τὸ πτώμα οἱ γυψες.

«Ἔχεις καὶ τοὺς φιλοσόφους ὅπου σοῦ λέγουν ὅτι τὸ πρόσωπο εἶναι τῆς ψυχῆς ὁ καθρέπτης· ἢ ὅπως με ἔβαναν καὶ ἐγράφα σκυμμένος στὸ θρανίὸ μιὰ φράσιν ποὺ ἤμουν παιδί οἱ δασκάλαι, «Ὅσα ἡ μορφή, τοιαῦτα καὶ ἡ ψυχή».

Οἱ βλάκες!

Ἔπρεπε νὰ τοὺς ἐβλεπαν αὐτούς. Ἐκείνης ἡ μερσὴ, δὲν θὰ εὑρίσκει τὴν ὁμοίαν της οὔτε εἰς τοῦ Παράλλου τὴν ἐμπνευσι, ὅταν ἐφαντάζονταν τὴ γλυκιά, τὴν ἡμερσὴ, τὴν τιμια μερσὴ τῆς Παναγίας· καὶ ἐκείνου πάλι, τοῦ θετοῦ παιδιοῦ μου, ὅπως τὸν ἐνόμαζα, ἢ ἀντρίκια ὁμορσὴ με τὰ μεγάλα μάτια τὰ γλυκά, με τὸ μέτωπο τὸ ἴσιο, τὸ φιλό, με τὸ στόμα ποὺ πάντα τὸ χαράζει ἓνα χαμόγελο ἀγαθότητος, νομίζεις πῶς ἔχει ἀπάνω της τὸν τύπο τῆς τιμῆς καὶ τῆς εὐθύτητας. Μία μερσὴ Ἀρχαγγέλου!

Ἄ, τοὺς βλάκες! Ζευγαρόνουν τὴν ὁμορσὴ με τὴν ἀρετὴ. Καὶ δὲν ἤξεύρουν, ὅτι ὅσο καὶ ἂν τὸ θέλει ὡς λογικὸ παραδόξο ὁ Σαίικσπηρ, ὑπάρχει ἐν τούτοις στὴν οικονομία τοῦ σάπιου τούτου κόσμου, αὐτὸ τὸ φαινόμενο. Ἡ ὁμορσὴ, ἀτιμὴ μεσίτρα, κάνει συχνὰ τὴν ἀρετὴ νὰ ξεγλυστῇ στὸ ἐγκλημα, ἐνῶ ποτὲ ἡ ἀρετὴ δὲν κατάρφει νὰ κάνῃ ὁμοίαν τῆς τὴν ὁμορσὴ. — Γι' αὐτὸ ἦσαν ὠραίοι καὶ οἱ δύο κ' ἡ ὁμορσὴ τοὺς ἐξευγάρωσε τὴν ἀτιμία τους.

Τίωως ὅταν ἀνεπλόησεν ἐκεῖνον τὸν ὁποῖον ἐπλασεν ὁ ἴδιος καὶ ἀνέπτυξε, τὸν ὁποῖον ἠγάπησεν ὑπὲρ τὰ τέκνα του, κύματα λύσσης ἀπέπνιγον τὴν καρδίαν του καὶ ἡ καρτ' ἐξοχὴν ἀνδρεία αὐτῆ ψυχῆ ἐξερράγη εἰς ὀλοθυγμούς, οἵτινες ἀντήχουν ἐν τῇ ἐρημίᾳ τῆς νυκτὸς ἀγριώτεροι καὶ σπαρκατικώτεροι, ἢ ὅταν οἰμώζουν κύνας, συμφορῶν προάγγελοι. Καὶ ἐσθένυτο κατὰ μικρὸν τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἡ δύναμις· καὶ οἱ στεναγμοὶ του ἀνήρχοντο ἀπὸ τοῦ στήθους ἀτονώτεροι, ἀλλ' οὔτω θλιβεροὶ καὶ θρηνώδεις, ὥστε ἐνόμιζε τις ὅτι ἡ ζωὴ ἀνήρχετο μετ' αὐτῶν καὶ ἐξέφευγε, κατὰ ὁδοὺς διὰ μέσου τῆς διαλειπούσης, τῆς ἀσθματικῆς ἀναπνοῆς του.

— Καταραμένος, γίλιας φορᾶς καταραμένος ἐγὼ ποῦ ἐβγαλα στὸ φῶς αὐτὸ τὸ σκορπιῖ, ποῦ τὸν ἐσπρωξα στὴ ζωὴ, ποῦ τὸν ἐμεγάλωσα, ποῦ ἐκαρδιοχτύπησα, ποῦ ἔλλαψα γι' αὐτόν, ποῦ εἶχα χαρὰ τῆς ζωῆς μου, γλυκὸ ὄνειρο καὶ σκοπὸ τὴν εὐτυχία του. Καὶ νὰ πιστέψῃ κανεὶς ὕστερα πῶς ἡ Δύναμις τοῦ Ἁγαθοῦ διευθύνει αὐτὸ τὸν κόσμο καὶ ὄχι τοῦ Κακοῦ ὁ Θεὸς καὶ ὁ Κύριος! Μὲ βάζει ἄχρηστα ἐμένα καὶ τὸν ἀναστάνω αὐτόν με τὴν πλειοψηφίαν λαχτάρα, γιὰ νὰ μεταχειριστῇ ὕστερα αὐτὸ τὸ ἔργο τὸ δικό μου, ὄργανό του, καὶ μ' αὐτόν νὰ με σῶσῃ καὶ νὰ με βουλιάζῃ στὸν ὠκεανὸ τῆς συμφορᾶς. Καὶ αὐριο ἢ θὰ βάλῃ τὸν ἴδιο νὰ τελειώσῃ τὴ δουλειὰ του ἢ ἐμένα με μιὰ πιστολιά νὰ γκρεμισῶ αὐτὸ τὸ οἰκοδόμημα ποὺ εἶχα γτίσει με πέτρα καὶ ἀσβέστη τὴν ἀγάπη μου, με νερὸ τὰ δάκρυά μου. — Ἄλλὰ αὐτὸ εἶναι τὸ καθήκον μου· καὶ τί γλυκό, τί εὐφρόσυνο καθήκον! Κ' ἐγὼ ποῦ ἐνόμιζα, ὅτι δὲν μοῦ μένει πλειά καμμιὰ χαρὰ στὸν κόσμο!

Καὶ τί χαρὰ! νὰ τὸν ξαπλώσω ἄφωνο, μπρούμιτα, με τὴ μύτη στὸ χῶμα· νὰ διακάνῃ ἀπάνω στοὺς σπασμούς τὰ χροτάρια τῆς γῆς ποῦ θὰ τὸν δεχθῇ· καὶ διακάνοντάς τα νὰ ξερῆ ἀπάνω της τὸ αἷμα του καὶ τὴν πνοή του μαζί, τὴ φαρμακερὴ πνοή του.

Δὲν θέλω νὰ πῶ, ὅτι εἶναι μεγάλο πρᾶγμα μπροστὰ στὸ θάνατο ποῦ μοῦ ἔδωσε αὐτός, τὸ ὄμορ ποὺ θὰ τοῦ προσφέρω αὐριο. Εἶναι, νὰ πῆς, σὰν ἓνα φιλί, γιὰ μιὰ μυχιαριά. Μὰ τί νὰ γείνῃ; αὐτὸ μπορῶ· καὶ με τὴ μονέδα ποὺ ἔχω πληρώνω.

Λένε πῶς ὅταν γεννιέται τὸ φεῖδι σκίζει τὴν κοιλία τῆς μάνας του καὶ βγαίνει· καὶ τὴν ψοφᾷ τὴ μάνα του ἢ γέννα. Ἔτσι θὰ ἔχασε κι' αὐτός τὴν ἰδικὴ του μάνα.

Ἄλλὰ αὐτὸ τὸ φεῖδι ἐγὼ τὸ ἐξέστανα παγωμένο καὶ τὸ ἐμεγάλωσα. Γιὰ τοῦτο εἶναι ἰδικό μου χρέος νὰ καθαρῶ ἀπὸ αὐτὸ τὴ γῆ, πατώντας του με τὸ τακούνι τὸ κεφάλι. Γιατὶ αὐτὸς ὁ φρόνος, αὐτὸς

ὁ βασιλίσκος, εἰς τὸν ὁποῖον μιὰ καταραμένη ἰδιοτροπία τῆς φύσεως ἐφόρεσε πρόσωπο ἀνθρώπου εἶναι πολὺ μεγάλος κίνδυνος· καὶ ἂν δὲν εὔρη εὐκαιρία νὰ διακάνῃ ἄλλους, φτάνει μονάχα ἢ πνοή του γιὰ νὰ φαρμακώσῃ κατὴ ζωὴ, νὰ μαράνη κατὴ ὑπαρξί.

Εἶναι ὅλως διόλου ἀφύσικο πρᾶγμα ὁ σκορπιὸς νὰ βροῖσεται ἀπάνω στὴν ἐπιφάνεια τῆς γῆς, νὰ τὸν φωτίξῃ ὁ ἥλιος. Ἡ θέσις του εἶναι ἀπὸ κάτω ἀπὸ τὴν πέτρα, ἀπὸ κάτω ἀπὸ τὴ λάσπη.

Θὰ παρασταθῶ μόνος μου νὰ τοῦ χαρῶν βαθεῖα ταφῆ· πολὺ βαθεῖα, γιὰ νὰ μὴ σκοτώσουν τὴ ἀμιουργία καὶ ἀναθυμιάσεις του.

Ἄλλὰ τί βγαίνει; Τὸ φαρμάκι βροῖσεται στὴν καταραμένη τὴν ψυχὴ του· καὶ ἀφοῦ τὸν κάμω νὰ τὴν ξεράσῃ, περισσώτερο θὰ δηλητηριάσῃ ἢ πνοή της τὸν ἀέρα.

Ὁνειρα, Θεέ μου, εἶναι αὐτὰ; ὄνειρα ποῦ θὰ τὰ διώξῃ τοῦ ἡλίου τὸ φῶς ἢ πρᾶγματα, ἀλήθειαι; Ἄχ, πόσα ἐρείπια, πόσα ἀνοιχτὰ βάραιτρα σὲ μιὰ μοναχὴ στιγμή!

Καὶ ἡ ἐκρηξίς τῶν θρήνων του ἐτάραξεν ἐκ νέου τὴν γλυκεῖαν τῆς νυκτὸς γαλήνην.

Τὴν στιγμήν ἐκείνην διήλθε τὴν δόδον εἰς βροκόδελαύων βόας πρὸς νυκτερινὴν νομήν. Τίς θὰ τὸ πιστεύσῃ;

Προσῆλωσεν ἐπ' αὐτῶν μετὰ περιεργείας παράφρονος τὸ βλέμμα καὶ μετὰ προσοχῆς ἀδιεπαράκτου ἤρχισε νὰ τοὺς περιεργάζεται, καθ' ὅσον διήρχοντο πρὸ αὐτοῦ, λησμονήσας ἐντελῶς ἐαυτόν.

Εἰς τὰς μεγάλας, τὰς ὀδυνηρὰς νόσους τοῦ σώματος, κατὰ τὰς ἰσοκείας ἢ ζωὴ παλαίει, ὅπως συγκρατηθῇ ἐν τῷ καταρρέοντι ὄργανισμῷ, ὅπως ἐπικρατησῇ τῆς φθερᾶς, ἐν τῷ μέσῳ τῶν φρικτῶν ἀληθιῶνων, ὑπὸ τὴν ἐπήρειαν τῶν ὁποῖων τίκεται ὡς ὁ κηρὸς τὸ σῶμα, ἢ φύσις ἐρχεται πολλακίς διὰ τοῦ ὕπνου ἀρωγὸς τῆς ζωῆς. Ἀποναρκῶνει οὔτω τὰς αἰσθήσεις καὶ τὴν μεγάλην τῶν σωματικῶν δυνάμεων ἀπόλειαν, τὴν ὁποῖαν καταργάζεται ἡ κρίσις τῆς νόσου, ἐπακολουθεῖ ἡ ἀνάπαυσις αὐτῆ, ἢ ὁποία παρασκευάζει ἐκ νέου τὸ σῶμα εἰς τὸν ἀλγαινόν, τὸν ὀδυνηρὸν ἀγῶνα.

Αὐτὸ τοῦτο ἐπακολουθεῖ καὶ τὰς δεινὰς κρίσεις τῶν τραγικῶν ἀληθιῶνων τῆς ψυχῆς, καθ' ἅς συντρίβεται ἡ καρδία, καθ' ἅς ἐντείνονται μέχρι θραύσεως ὡς ὑπερτεταμέναι χορδαὶ τὰ νεῦρα. Ἡ φύσις κατὰ παράδοξον οικονομίαν προμηθεύει εἰς τὴν ἀνθρωπίνην διάνοιαν, ὡς δέλεαρ, ἀντικείμενόν τι τυχαῖον, ἐπουσιῶδες, τὸ ὁποῖον κινεῖ πρὸ αὐτῆς καὶ τὴν ἔλκει ἐπ' αὐτοῦ καὶ τὴν δεσμεύει ἀπορροφωμένην ὀλοσχερῶς καὶ ἐκφρευούσαν τῆς ἐπιδράσεως τῶν ὀδυνηρῶν σκέψεων, αἱ ὁποῖαι μέχρι τῆς στιγμῆς ἐκείνης ἐκυριαρχοῦν ἐπ' αὐτῆς. Καὶ παρακολουθεῖ ἡ διάνοια τὸ νέον τοῦτο ἀντικείμενον μηχανικῶς, ἀσυνειδήτως, ὅπως ὅταν πλανᾶται τὸ βλέμμα ἡμῶν ἐπὶ τῶν σελίδων βιβλίου, ἐνῶ ἡ διάνοια ληθαργούσα διαλισθαίνει ἐπὶ τῶν γραμμῶν, χωρὶς σῦδεμίαν τῶν ἐνοπιῶν νὰ μεταφέρῃ πρὸς ἡμᾶς. Εἶναι τοῦτο κάρσιος, νάρκη τις τοῦ πνεύματος, τὴν ὁποῖαν παρακολουθεῖ κατὰ φυσικὴν ἀνάγκην πρόσκαιρον διαλείμμα τῆς ὀδύνης· οἷοι ἡ ληθαργικὴ καταληψία τῆς σκέψεως, ἐπάγεται τῆς αἰσθήσεως τὴν ληθαργίαν.

Εἶναι ἄρα γε τοῦτο ἐλεημοσύνη τῆς φύσεως καὶ οἶκτος, ἢ ἐκ σκληρότητας ἀγρίας χαρίζει αὐτῆ εἰς τὴν ταλαιπωρὸν τοῦ ἀνθρώπου καρδίαν μικρὰς διαλειψίς τῶν ἀλγαινῶν αὐτῆς μαρτυριῶν, ὅπως μὴ ἀπολυτρωθῇ ταχύτερον συντριβομένη;

Ἰπὸ τοιαύτης νάρκης τοῦ πνεύματος καταλήθη ἐπὶ μικρὸν καὶ ὁ Κίμων, καὶ μετ' ὀλίγον ἔκλινεν ἢ κεφαλὴ αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ λίθου, ὁ δὲ σωματικὸς κάματος μετὰ τὰς ἀφορήτους αὐτὰς κρίσεις ἐβύθησεν αὐτὸν εἰς ὕπνον.

Ἄλλ' ὕπνον ἐμπλεον ἀλγαινῶν ὀνειρῶν, ἐντὸς τῶν ὁποῖων συνανειμίγνυντο καὶ συνεφύροντο φάσματα καὶ πρᾶγματα, ἰνδάλματα καὶ συμβάντα.

Ἡ παιδικὴ αὐτοῦ ἡλικία, αἰ πρώται, αἰ ἀπώταται τῆς ζωῆς του ἀναμνήσεις, οἱ γονεῖς του, τὰ νεανικὰ τῆς ζωῆς του ἔτη, αἰ σκληραὶ περιπέται τοῦ βίου τοῦ στρατώνος τὸν περιστοιχίζον, ὡς ἀτιμῶδες ἀσύλληπτοι μορφὰ καὶ ἐξφρανίζοντο, ὅπως ἀναφανώσι μετ' ὀλίγον ἀλλοίαι. Ἔπειτα ἐνοσῆλυσε τὸν Νίκων του, μικρὸν, πολὺ μικρὸν, με ἐξηντημένον τὸ πρόσωπον καὶ τὸ στήθος παλλόμενον ἐν ἀγωνίᾳ ὑπὸ τὸ λεπτόν ὑποκάμισον, τὸ ὁποῖον τὸν ἐκάλυπτεν· ἀλλ' ἐνῶ τὸν περιεπτύσσετο, προσπαθῶν νὰ τοῦ ἐμπνεύσῃ θάρρος, διωλιθθαίνεν οὗτος τῶν χειρῶν του καὶ ὠρθεύτο ὀλίγον ἀπωτέρω νέος σφιγγῶν, με στολὴν ἀξιοματικῶν, προπετιῆς, ἐναγκαλιζόμενος ἀναιδῶς τὴν γυναίκα του καὶ προκαλῶν τὴν ὀργὴν του. Ἀμρότεροι τὸν ἐμυκτῆρίζον· αὐτὸς δὲ παράλυτος δὲν ἤδυνάτο νὰ ὀρηθή, δὲν ἤδυνάτο κἂν νὰ κινηθῇ, οὔτε κραυγὴν νὰ ῥήξῃ· ἄκραα μόνον λύσσης ἔρρεον ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν του καὶ λοιπίσις ἰδρῶς ἀγωνίας ἀπὸ τῶν κροτάφων του. Καὶ ἡ ἀδελφὴ αὐτοῦ ἡ Μαρία του περιβεβλημένη τὸ βακχῶδες σάββανόν της, διὰ τῶν ὑπῶν τοῦ ὁποῖου διαφαίνεται ὁ σκελετός της, τὸν παρεμίθει καὶ τοῦ ἀπέμασσε διὰ τῆς δεξιᾶς μετὰ ἄκρα τοῦ σάββανου τοὺς ὀφθαλμούς, ἐνῶ διὰ τῆς ἀριστερᾶς ἐκράτει ἐνηγκαλισμένα τὰ τέκνα του.

Οὔτω οἱ ὄνειροι, αἰ πιστοὶ οὔτοι φωνογράφοι τῶν διαλογισμῶν, ἀποδίδοντες τὰς κραυγὰς τῆς ἐν ἐργηγορσῆ ὀδύνης, πλειότερον τὸν ἐθασάνιζον. Ἀρσυνίσθη ῥῆξας κραυγὴν ὀδυνηρᾶν· καὶ τρέμων τὴν ἐπάνοδον τοῦ διώκοντος αὐτὸν ἐφιάλτου ἐφυγε σπεύδων, ὡς φρονόπληκτος.

Ἐπλανᾶτο ἀσυνειδήτως ἀνά τὰς ὁδοὺς, χωρὶς νὰ στρέψῃ τὴν κεφαλὴν, χωρὶς τίποτε νὰ βλέπῃ, διακόμενος ὑπὸ τῶν ἀλγαινῶν αὐτοῦ σκέψεων.

Καὶ παραδόξως, ὡς ἂν μυστηριώδης ἐλξίς ἐσυρεν αὐτὸν ἐκεῖ, εὑρέθη πρὸ τοῦ τριασθλίου οἴκου του, πρὸ τῆς μικρᾶς ποιητικῆς καλιῆς του, ἐν τῇ ὁποῖᾳ ἐγεύθη ἐπὶ τινα χρόνον ψευδοῦ, ἀνυπαρκτον εὐτυχίαν.

Ἀπὸ τοῦ παραθύρου τὸ αὐτὸ φῶς τῆς λυχνίας τοῦ εἰκονοστασίου διαφαίνεται ἀμυδρὸν, παλλόμενον, ὡς ἐὰν ἐξέπνεεν ἦδη. Ἄλλὰ τὸ ἀμυδρὸν τοῦτο φῶς ἐξήρεθισε τοὺς ὀφθαλμούς τῆς ψυχῆς του, ὡς αἷμα-τόχρους ῥιζὸς πυρκαϊῆς καὶ ὡς φῶρος πρώτου μεγέθους ὠδήγει τὴν ἐκδικησίαν του.

Διότι ἐπὶ τῇ θέᾳ τοῦ καταράτου ἐκείνου οἴκου νέαν ἔλαβεν ἐντασιν ἢ λύσσα τῆς μυκωμένης εἰς τὰ στήθη του ὀργῆς. τὸ αἷμα του ἦτο ὡς ἐν βράσμῳ

καὶ ἐδῶναι τὰς φλέβας του, ὡς συγκεντρωμένους ἀτιμῶς τοὺς σωλῆνας ἀτιμωμηχανῆς.

Ἵπνοια παραδόξως εἰσεῖδεν ἐν αὐτῷ· μωρὰ ὑπόνοια, τῆς ὁποίας ἐν τούτοις τὴν γέννησιν ἐν τῷ ἐξησθεντημένῳ ἐγκεφάλῳ του ἐδικαιολόγει τὸ ἀπύθμενον βάθος τοῦ βαρῆθρου τῆς ἀνθρωπίνης ἀτιμίας.

Ἐνόμισεν ὅτι εὐρίσκονται πάλιν ἐκεῖ καὶ οἱ δύο, ἠνωμένοι ὑπὸ τὴν στέγην τοῦ οἴκου του ἀπὸ τοῦ ὁποίου τὸν ἐφυγάδεν ἡ ἀτιμία, συνεχίζοντας τὴν εὐτυχίαν τῶν σκοτεινῶν αὐτῶν ἐρώτων.

Ἐγέλασεν ἀγρίως καὶ ἤρεμα, μετὰ βήματα ἀσφαλτοῦς, ἐθαύσε πρὸς τὴν θύραν.

— Μονομαχία, ἐσκίεπτετο, μὲ αὐτὸν καὶ χάρις τῆς ζωῆς εἰς αὐτήν, ἐπειδὴ τάχα εἶναι γυναίκα! Τί κουταμάρες καὶ τὰ δύο! Ἐδῶ μέσα, τώρα, αὐτὴ τῇ στιγμῇ ἀπάνω στὸ βδελυρὸ θυσιαστήριον τῆς χάρας τῶν νὰ τοὺς δώσω τῆς κολάσεως τὸ εἰσιτήριο· καὶ ἐνῶ θὰ πετῶ ἀπὸ τὸ παράθυρον μὲ τὸ κεφάλι κάτω τὰ κορμιά τους, ἔτσι μὲ τὸ κεφάλι κάτω θὰ κατακλιθῶσιν κ' ἡ μαύρις ψυχῆς στὸ σκοτεινὸ βασίλειον τοῦ Σατανᾶ.

Μονομαχία· εἶδες ἐκεῖ ἰδέα! Τὸ στήθος σου ἐρημαξῆς ἢ προδοσία νὰ τὸ στήθος ἄντικρυ στὸν προδότη γιὰ σκοπὸ, μὲ τὴν καρδίαν σου ἐξέσκισε γιὰ κέντρο, καὶ νὰ τοῦ δώσης τῇ χάρᾳ νὰ συμπληρώσῃ τὸ κατόρθωμά σου μὲ τὴν ὄρανα τῶν παιδιῶν σου! Κ' ἐκείνη νὰ τὴν περιφρονήσης τάχα χαρίζοντάς της τὴ ζωὴ, γιατί εἶναι ἀδύνατο μίθος· εἶναι γυναίκα· καὶ ἔτσι ἀπὸ ἀβροτῆτα νὰ τῆς δώσης συχωροχάρτι τοῦ κακουρητήματος, γιὰ τὴν ἀδυναμίαν τοῦ φύλου! Σὺν νὰ μὴν ἦναι ἀναγκαῖα νὰ λυώνῃ ὁ ἄνθρωπος τὸ κεφάλι τῆς ὀχιάς, τῆς Δαλιδάς, τῆς Λοκούστας, γιατί ἔτυχε νὰ γεννηθῶναι θηλυκαῖς! Ὅχι· αὐτὰ δὲν γίνονται.

Ἄγνος ὅμως ὑπῆρξεν ἡ ὀργή του καὶ ἡ ἀπόρρησις του στεῖρα. Ἡ θύρα ὑπεχώρησεν εἰς τὴν πρῶτην ὄθησιν· ὁ οἶκος ἦτο ἐρημος.

Τὸ ξίφος ἐκείνο καὶ τὸ πηλῆλιον, οἱ ἀπαίσιον καταδοῦναι τοῦ ἀνάνδρου πατρικίου εἶχον ἀποκομιθῆ. Ἴσως ἐν στιγμῇ διαβρωτικῶν ἐλέγχων ἐλευσῆ τὴν ὀδύνην του τὰ παρελάβε μὲθ' ἐκυτῆς ἡ ἐνοχὸς γυνή, διότι τίποτε ἄλλο δὲν εἶχεν ἀρκαριθῆ ἐκ τοῦ οἴκου.

Ἦναίξε μετὰ σπουδῆς τὸ παράθυρον, ὅπως ἀναπνεύσῃ, διότι τὸ κλειστὸν ὀμακτικὸν ἀνέιδεν ἐπὶ τὴν ἀλητηριώδη ἀπόνοιαν ἀρωμάτων, τὴν ἀνήκεστον ὄσμην τῆς ἐκεῖ συντελεσθείσης ἀτιμώσεώς του. Καὶ τὰ διαφωρὰ ἐν ἀταξίᾳ ἀντικείμενα, ὡς τὰ κατέλιπον οἱ φυγάδες, καὶ τὸ στυγνὸν ἄδυτον τῶν σκοτεινῶν ἐρώτων, αὐτὴ ἡ νομική του παστάς μετὰ ἀνεσυρμένα παραπετάσματα, ὅλα εἶχον ἐφυλαχθῆ, καὶ, ὡς θανατιζόμενα ἀνθρώπου κρυφτῆν, ὅλα ἐξήγγελλον τὴν ἀτιμίαν του.

Καὶ ὑπερῶν αὐτῶν τὸ εἰκονοστάσιον, τὸ ἐκ κερυζιλοῦ, μὲ τὸν μικρὸν στυρὸν ἐπὶ τοῦ τριγωνικοῦ του ἀετώματος, μὲ τὴν ὑλοσκοπιῆ θυρίδα, σελαγιζοῦσαν ὑπὸ τὰς ἀναπλάσεις τῆς μικρᾶς λυχνίας καὶ ἐνδὸν αὐτοῦ οἱ στέφανοι τοῦ γάμου τῶν, πρὸς τὴν εἰκόνα τοῦ Ἐστυρωμένου, πρὸς τὴν εἰκόνα τῆς Θεστόκου.

Ἡ θία τῶν εἰκόνων τούτων τὸν ἀπεθηρίωσαν·

ἔθρυκε διὰ τῆς πυγμῆς τὴν ὕελον καὶ ἤρπασε σπασμωδικῶς τοὺς στέφανους. Τοὺς ἐσχίζε μαιδιῶν ἀνεκφράστου ἄλλου μαιδίμου, εἰς βράκη, ἀναδίδοντας τὸν ξηρόν, τὸν συριστικὸν ἦχον τῶν σχιζομένων ἐνδομάτων θαπτομένου νεκροῦ.

— Φτωγὰ λουλοῦδια, ἂν καὶ ἄψυχα, τεχνητὰ, τί ἄρωμα ποῦ εἶχατε πάντα γιὰ τὴν ψυχὴ μου! Εἶσθε, λέγουν, τὰ σύμβολα τῆς αἰωνίου ἐνώσεως, τῆς πίστεως τῆς αἰωνίου. Καὶ γιὰ τοῦτο σὰς ἐμπιστεύονται εἰς τὴν φύλαξιν αὐτῶν ἐκεῖ τῶν θεῶν μορφῶν.

Ἀλλὰ αὐταῖς, φτωγὰ λουλοῦδια, ἐκριναν βλέπετε καλλίτερον νὰ φωτίζουσιν μὲ τὸ καντήλι τους ὄργια, καὶ νὰ προστατεύουσιν ἀπὸ ἐκεῖ ἐπάνω δεσμοῦς τόσους κατακλιμένους, ὅπου καὶ οἱ δαιμόνες αὐτοὶ θὰ ἐσκέπαζαν τὰ μάτια τους ἀπὸ φοβῆν.

Καὶ ἐπιδόπατῆσε τὰ βράκη τῶν καὶ ἔδειξε τὴν πυγμὴν αὐτοῦ πρὸς τὰς εἰκόνας βλασφημῶν.

Ἀλλὰ ὁ ἄγριος οὗτος παροξυσμὸς τῆς ὀδύνης ἐν ἄκρῃ κατέπεσε. Κατελήθη ὑπὸ δέους. Διότι τὸ βιβλίον θρησκευτικὸν αἴσθημα μὲ τὸ ὅποιον συνεζυμῶθη ἡ ἀνατροπὴ του ἐπανάστη ἐν αὐτῷ· καὶ πίπτων εἰς τὰ γόνατα καὶ ἐνόων ἰκετιδὰς τὰς χεῖρας·

— Συχώρη με, εἶπε, Θεέ μου, παραφρονῶ· ἔλεησε τὴν ἀπελπισίαν μου· ἄς συμπληρωθῆ ἀκόμα ἀπάνω μου ἡ ὀργή σου, ἀλλὰ ἔλεησε τὰ δυστυχημένα τὰ παιδιὰ μου. Ἄς οὖν αὐτὰ ὀλιγώτερον μαύρις ἡμέρας.

Καὶ αὐτὴ ἡ συντριβὴ, αὐτὴ ἡ ταπεινώσις πρὸ τῆς ὑπερτάτης Δυναμείως, ἐγλάσσε πρὸς στιγμὴν τὰς τεταμένους τῶν νεύρων του χερσάς, καὶ δύο δάκρυα ἐκ τοῦ ὠκεανοῦ, ὅστις ἐπλημμύρει τὴν καρδίαν του ἀνέβησαν ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν του.

Ἀλλὰ πρὶν ἢ προσθᾶσιν νὰ κυλίσουν ἐπὶ τῶν παρειῶν του, ἡ φλόξ τῆς ὀργῆς τὰ ἀπεξήρανε.

Ὅχι, συγκινήσεις, εἶπεν, ὄχι δάκρυα. Τὰ δάκρυα μουχλιαζοῦν τὴ θέλησιν καὶ παρᾶλύνουν τὸ χεῖρι. Καὶ ἐμένα μου χρειάζονται αὖρις γερὰ καὶ τὰ δύο. Τὰ σκοτεινὰ, τὰ μαύρα σχέδια, ὅταν ποτίζονται μὲ δάκρυα, σαπίζουσιν· αἶμα θέλουν γιὰ νὰ δυναμώσουν καὶ νὰ φροντώσουν, αἶμα.

Ἦδη ἄρχεται τῆς φύσεως ἡ ἀφύπνισις· οἱ ἀλέκτρος σκλιπίζουσιν τῆς Ἡῦς τὸ ἐγεροτήριον καὶ αὐτὴ περιβιβημένη τὴν πορφυρᾶν ἀλουργίδα τῆς ἀνέρχεται ἐν βραδύτητι μεγαλοπρεπῶς ἀπὸ τῶν κορυφῶν τοῦ Ὑμηττοῦ, ἐνῶ ἄνωθεν ὠχρὰ ἡ παλλομένη τοῦ Ἐωσφόρου λάμψις. Οἱ πυργίται τονίζουσιν ἐκωφωτικὰ τερατίσματα, παιδοὶ χαίρετωντες τὸ φῶς, ἐπ' αὐτῆς τῆς στέγης τῆς ἐρημωθείσης οἰκίας.

Ἡ φύσις ἀδιαφορεῖ πρὸς τὰ ἄλλα καὶ τὴν ὀδύνην τῆς μορμηκίας τῶν ἐντόμων, ἡ ὁποία ἐρπαι ἐπὶ τῆς γῆς, τῆς κινητῆς ταύτης τοῦ Συμπαντος στιγμῆς. Ἀπαθῆς, ἀναλλοίωτος, ἀειζῶς, ἀκολουθεῖ τὸν ὄρον τῆς τὸν ἀτέρμονα.

Ἀλλὰ καὶ ὁ ἀνθρώπινος ἔσμος, ὁ ἐπίσης ξένος, ὁ ἐπίσης ἀπαθῆς πρὸς τὰ δυστυχήματα τῶν ἡσίων του ἀφύπνιζεται ἤδη θορυβῶδως. Αἱ συρίκτριαι τῶν ἐργαστασίων τονίζουσιν τῆς ἐργασίας τὸ ἐγεροτήριον· ὁ ἦχος τοῦ ἐθνοῦ ἀπὸ τῶν σκλιπύγων τῶν στρατώνων πλήττει ἄτονος τὴν ἀκοήν του. Ἀμαξία διασκαυροῦνται ἐν τῇ ὁδῷ, ἐργάζονται φέροντες ἐπ' ὄ-

μου τῆς τέχνης τῶν τὰ ἐργαλεῖα σπειδῶν γοργοί. Ἡ ἡμερησίαν μάχη τοῦ περὶ ὑπάρξεως ἀγῶνος, τοῦ ἄνευ διαλείψεως, τοῦ ἄνευ ἀνακωχῆς, ἄρχεται κατὰ τὴν ὥραν ταύτην.

Ἦδη τοῦ ἡλίου αἱ πρῶται ἀκτίνες φωτίζουν τῆς ἀτιμώσεώς του τὸν κοιτῶνα.

Μόνον ὅσοι ἐδοκίμασαν συμφορὰς ἀληθμονήτους, ὅσοι εἶδον ὑπὸ τὸ σκότος τῆς νυκτὸς νὰ πτερυγίσουν προσφιλεῖς ψυχῆς, ἐννοοῦν πῶς ἐντείνει, πῶς ἐξαγοριώνει τὴν ὀδύνην ἢ ἐλευσίαν τῆς ἡμέρας, ἢ ἐπάνω-ὄς τοῦ φωτός.

Ἡ νύξ διὰ τοῦ σκοτεινοῦ μυστηρίου τῆς δὲν ἐπιτρέπει τελείαν, σαφῆ, τὴν ἀντίληψιν τῆς συμφορᾶς· καὶ ἀπὸ τῆς ἀπόψεως ταύτης ἀσχεῖ παρήγορον ἐπίδρασιν τὸ σκότος. Ἡ διάνοια θελή, κεκμηκυία ὑφίσταται ἀσθένειαν τῆς κρίσεως τῆς καὶ εἰσδέχεται τὴν παραμυθούσαν ἐπήρειαν εἰσὶν ἐπισταγμῶν. Μετέχει τοῦ ὄνειρου ἢ νύξ καὶ ὅταν ἐπι γρηγοροῦμεν· καὶ ἐνίστε μὲν μεγαθύνει τὰ πράγματα, ἀλλὰ καὶ συνθέστατα ἐμπνέει ἡμῖν τὴν πλάνον ἐλπίδα, ὅτι ὅπτασιαι μᾶς τυραννοῦν, ὅτι τίποτε δὲν εἶναι πραγματικὸν ἐν τῇ βαγδαίᾳ ταύτῃ τῶν συμφορῶν παρελάσει.

Ἄλλ' ἄρχεται ἡ ἡμέρα μὲ τὸ φῶς τὸ ἄγριον, μὲ τὴν διαυγῆ τῶν πάντων παραστάσιν, ἡ ὁποία στερεοποιεῖ τὴν πραγματικότητα, καταυγάζει τὴν τραγικὴν ἀλήθειαν καὶ μᾶς λέγει ὅτι εἰκαρμένον εἶναι εἰς ἡμᾶς, ὑπ' αὐτάς τὰς συνθήκας νὰ ἀντιμετωπίσωμεν ἐρεξῆς τὴν ζωὴν. Οἱ δισταγμοὶ οὗτω διελύθησαν ὑπὸ τὸ φῶς, ὡς διαλύεται ἡ πρωὴν ὑμίχλη.

Θέλω νὰ βίβητε τελευταῖον βλέμμα εἰς τὸν οἶκον, ἀπὸ τὸν ὅποιον ἀνεπιστραπτεῖ τὸν ἐφυγάδεν ἡ ἀτιμία εἰσῆλθε καὶ εἰς τὸν θάλαμον, ἀπὸ τοῦ ὁποίου εἶχεν ἀφαρπάσει τὰ τέκνα του. Αἱ μικρὰ κλιναι τῶν παρέκειντο, ἐν ἀταξίᾳ, ὡς τὰς ἀφῆκε. Τὰ προσκεφάλαια ἔφερον ἀκόμη τὸν τύπον τῶν κεφαλῶν αὐτῶν, ὡς κατὰ τὴν στιγμὴν, καθ' ἣν διέκοψε τὸν ἀμέριμον αὐτῶν ὕπνον.

— Ταλαίπωρα, δυστυχημένα ὄρανα, βλαστάρια μακαρμένα! Ποίος ξέρει, ἂν δὲν ἐκουράστηκε ἀκόμα ὁ Θεός, κ' ἂν δὲν θὰ ἐξακολουθήσετε νὰ ἐξορλήτε καὶ σεῖς εἰς τὴν τύχη, τὴ μαύρη τὴν κατάρρα ὅπου βαρύνει, φαίνεται, ἀπάνω στὸν ἄμοιρον πατέρα σας.

Ἀπέσπασεν ἀπὸ τοῦ τοίχου μικρὰν θαλασσοπικάν, τὴν εἰκόνα τοῦ πατρὸς του, ἥς ἡ ἀπροσδιόριστος, ἡ ὑελώδης μορφή ἐσελάγγιζεν ὑπὸ τὸ φέλημα τῶν πρῶτων ἡλιακῶν ἀκτίνων. Τὴν ἔθεσεν ἐν τῷ κόλπῳ του, ἐκλείδωσε τὴν ἐξώθυραν καὶ ἐφυγεν ἐκείθεν διὰ νὰ μὴ ἐπανέλθῃ πλέον ποτὶ.

Ποῦ ἐκρύβη· εἰς ποῖαν ἐρημίαν εἰς ποῖαν λόχμην ὁ λέων οὗτος ὁ τραυματικός, ἐκρύψε τὰς αἰμασσούσας πληγὰς του·

Οὐδεὶς τὸν εἶδε· ἀλλὰ περὶ τὴν τρίτην μετὰ μεσημβρινῶν ὥραν μὲ ὠχρὰν μὲν τὴν μορφήν, ὡς νεκροῦ, μὲ λευκανθείσαν τὴν κόρην, ἀλλ' ἤρεμος, γαλήνιος ἐκρούε τὴν θύραν τῆς οἰκίας τοῦ λοχαγοῦ Φιλίππου Βράγγα.

[Ἐπεται συνέχεια]

EMMANOYHΛ Σ. ΛΥΚΟΥΔΗΣ

ΣΥΓΧΡΟΝΟΙ ΞΕΝΟΙ ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ

ΠΑΥΛΟΣ ΧΑΪΖΕ

Ὁ Παῦλος Χαῦζε, ὁ πρωτεύων ἐν Γερμανίᾳ ποιητῆς καὶ διηγηματογράφος, ἐγεννήθη τὸ 1830 ἐν Βερολίῳ. Ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἦτο φιλόλογος, ὡς καὶ ὁ θεῖος καὶ ὁ πάππος αὐτοῦ, ὅστις ὑπῆρξεν εἰς τῶν διακεκριμένων διδασκάλων καὶ γραμματικῶν τῆς Γερμανίας περὶ τὰ τέλη τοῦ παρελθόντος καὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ παρόντος αἰῶνος.

Καὶ ὁ Παῦλος Χαῦζε ἐσπούδασε κατ' ἀρχὰς μὲν τὴν κλασικὴν, ἔπειτα δὲ τὴν ῥωμανικὴν φιλολογίαν, ἐπισκέρθη τὸ 1852 τὴν Ἰταλίαν πρὸς ἐπιστημονικὰς σπουδὰς καὶ τὸ 1854 προσεκλήθη ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῆς Βαυαρίας Μαξιμιλιανοῦ εἰς Μόναχον ἵνα ἀφιερῶθῃ ἀποκλειστικῶς εἰς τὰ ποιητικὰ αὐτοῦ μελέτας.

Τὰ πρῶτα αὐτοῦ ποιητικὰ δοκίμια ἦσαν τραγωδίαί καὶ διηγήματα, ταῦτα δὲ τὰ τελευταῖα ἀπέδειξαν εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς τὸ μέγα τοῦ ποιητοῦ τάλαντον. Κατόπιν πληθὺς λυρικῶν ποιημάτων καὶ διηγημάτων ἐμμέτρων καὶ πεζῶν ἐστέρωσε τὴν μεγάλην αὐτοῦ φήμην. Ἐξοχὸς φαντασία, καλλιτεχνικὴ τελειότης καὶ χάρις διακρίνουσι πάντα τὰ εἰς μέγαν ἀριθμὸν πολλαπλασιασθέντα ποιητικὰ αὐτοῦ καὶ μυθιστορικὰ ἔργα. Συλλογαὶ ὀλοκληροὶ αὐτῶν δημοσιεύονται ἀπὸ τεσσαρακονταετίας ἤδη εἰς ἵπανειλημμένους ἐκδόσεις. Ἀλλὰ καὶ ὡς δραματικὸς διεκρίθη ὁ Χαῦζε. Τὸ μέγιστον μυθιστορικὸν αὐτοῦ ἔργον «τὰ τέκνα τοῦ κόσμου» ἐνεφανίσθη τὸ 1873, ἔκτοτε δὲ ἐξεδόθη εἰκοσάκις περίπου. Τὸ δεύτερον μέγα αὐτοῦ μυθιστόρημα «ἐν τῷ παραδείσῳ» ἐνεφανίσθη τὸ 1875, ἀμφοτέρω δὲ θεωροῦνται ἐξόχου δημιουργικῆς φαντασίας καὶ δυνάμειος ἔργα. Τὰ ἅπαντα αὐτοῦ περιλαμβάνονται εἰς 25 περίπου τόμους.

“ ΛΕΥΚΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ..

ΓΙΑ ΜΙΑ ΝΕΚΡΗ

Μοσχοβολοῦν τὰ λουλουδιὰ—τὰ γιασεμιὰ, τὰ γιοῦλια,
τὰ ρόδα τὰ πολύχρωμα, καὶ τὰ θλιμμένα κρίνα,—
καὶ τὰ χαρούμενα πουλιὰ στ' ἀνθόκλαδα κρυμμένα
μ' ἓνα σκοπὸν ἁρμονικὸ τῆ φύσι κελαιδοῦνε,
καὶ χαίρουν τὴν ἀνοιξὴ πού γύρω τῶν ἀπλώνει
λογιῶ λογιῶ τὴν ὀμορφιά, λογιῶ λογιῶ τὴ χάριν.

Ἄχνό μου τριαντάφυλλο, δροσόλουστο, νοπό,
ἢ εὐωδιά σου τί ἔγινε πού ἀνάλαφρα σκορποῦδες;
Πουλὰκι μου ἀποδονόστομο πού κρύβεις τὸ σκοπὸ
ὄπου μ' αὐτὸν τὴν ἀνοιξὴ σὺ πρῶτο ἐδιαλαοῦδες;

Ποῦ εἶνε ἡ τόση σου ὀμορφιά, κ' ἡ χάρις ἡ περισσή;
ζωὴ φωτοστεφάνωτη σ' ἀνάστημα καὶ χρῶμα;
κ' ἡ νόστιμη σου ἡ ἀφρόντιστη πού κρύβεται ἡ χρυσαῖ;
— Στὸ χῶμα! —

“Ὅλα βαθεῖα, σωριάστηκαν στὸ χῶμα
ζωὴ καὶ νόστιμη—κρίνα μαρομημένα—
λάμψη, ὀμορφιά, καρδιά, λαχτάρια, χρῶμα,
ἀτίμητη, ἡλιοστάλαχτη παρθένα
στὸ χῶμα ἔπεσε, στὸ χῶμα . . .

Δέτε, εἰν' τὸ στεφάνι πού φορεῖ
στὰ ξέπλεκα μαλλιάκια της, τοῦ γάμου;
ὠϊμένα τὸ στεφάνι εἶνε βαρὺ
καὶ θὰ χαθῆ μαζί της ἐκεῖ χάμου.

Μαζί της . . . — Μὲ τὴν ἀσπρὴν φορεσιά,
μαζί μὲ τὴν ἀγνόστη τοῦ μετώπου,
μαζί μὲ τὴν ἀκίνητη καρδιά,
μὲ τὴν κερένιαν ὄψιν τοῦ προσώπου,

Μὲ τόσα πού ὄνειρεύτηκεν ἄγνὰ
ὄνειράτα, σὰν ἄγγελος κ' ἐκείνη,
μ' ἀτάραχα ματάκια γαλανὰ
πού δείχνανε οὐράνια καλωσήνα.—

Μαζί μ' αὐτὰ κ' ἐκεῖνο θὰ χαθῆ
τάταϊσαστο στεφάνι ἐκεῖ κάτω,
στολιζοντας τὴν κόρη τὴν ξανθὴ
στὴ νύχτα τὴ μεγάλη τοῦ θανάτου.

Μὴν κελαδοῦτε ἀλόγιαστα πουλιὰ,
τὴν εὐωδιά μὴ χύνετε λουλουδιὰ,
ὦ μὴν ἀνθίχης πλέον πασχαλιὰ,
ὦ φύγετε ἀπ' τὰ στόματα τραγοῦδιὰ,
Ἄνθη, Πουλιὰ, δὲ βροῖκεται μαζί σας
ἢ ἀδεῖψή σας.

M. A. ΜΑΛΑΚΑΣΗΣ

ΑΤΤΙΚΑ ΕΠΙΤΑΦΙΑ ΑΝΑΓΛΥΦΑ¹

Γάληνη καὶ ἡρεμία εἶνε τὸ χαρακτηριστικὸν τῶν
ἐπιτυμβίων ἄττικῶν μνημείων. Ὅχι βίαιαι κινήσεις,
ὄχι σπαραγμοί. Ἡ νεκρὰ παρίσταται συνήθως,
ἀλλ' ὄχι καὶ πάντοτε, καθήμενη. Τοῦτο δύναται νὰ
θεωρηθῆ βέβαιον σήμερον, ἐν ᾧ ἄλλοτε πολλὰ
ὑπῆρχον ἀμφιβολίαι περὶ τοῦ ζητήματος, ἂν ὁ κα-
θήμενος εἶνε ὁ νεκρός. Ἡρεμοὶ δὲ προσέρχονται πρὸς
τὸν νεκρὸν ἢ περιίστανται αὐτὸν ἢ δεξιούονται οἱ
οἰκτεῖοι. Ἡ πτέρυξ τοῦ περιπταμένου θανάτου μό-
λις πού ἐπιρρίπτει τὴν σκιὰν αὐτῆς ἐπὶ τὰς τοιαύτας
γλυκεῖας οἰκογενειακὰς σκηναί. Σπάνια δὲ εἶνε αἱ
περιστάσεις καθ' ἃς ταρασσεται ἡ γλυπτικὴ ἡρεμία
ὑπὸ γραφικῆς κινήσεως, καὶ αἱ ἐπιτάφιοι εἰκόνες
προσελαμβάνουσι χαρακτηριστὰ αὐτόγραφηα τραγικὸν
χωρὶς νὰ συγκινώσι διὰ τοῦτο περισσότερο τῶν ἡρέ-
μων ἐκείνων καὶ ἀληθῶς κλασικῶν στήλων, ὅπου
καὶ αὐτὴ ἡ θλίψις ἔχει τὸ συμμετρικὸν ἐκείνου καὶ εὐ-
κοσμον τὸ ἀποτελοῦν οὐ μόνον τὴν χαρακτηριστικὴν
ιδιότητα, ἀλλὰ καὶ τὸ κυριώτατον θέλημα τῶν
κόσμου τῆς ἐκκρίτου ἀρχαιότητος. Τοιαῦται πολυ-
κίνητοι σκηναί, ἐν αἷς ἐκτυλίσσεται ἐπὶ τῶν ἐπιτυμ-
βίων στήλων τὸ πάθος μᾶλλον ἀντὶ τοῦ συνήθως
ἐπιδιωκομένου κάλλους εἶνε αἱ ἀναφερόμεναι εἰς τὸν
θάνατον λεγωῖδων καὶ ναυαγῶν. Εἶνε ἀληθῶς τρα-
γικὴ ἡ περιπέτεια τῆς νεαρῆς γυναικός, δι' ἣν μετα-
βάλλεται εἰς κράββατον θανάτου ἡ κλίνη ἐφ' ἧς
ἤκουσθη πρὸ μικροῦ μόλις ἡ πρῶτη ἐκείνη κραυγὴ
ἡ ἀγγελία εἰς τὸν οἶκον, ὅτι εἶδε τὸ φῶς τοῦ κό-
σμου ὃν νεαρόν, ὅπου ἔμελλε, φεῦ, νὰ φαιρήσῃ τὴν
ζωὴν ἐκείνης ἥτις ἔδωκεν εἰς αὐτὸ τὴν ὑπαρξίν.
Ὅχι ἦπτον πολυώδυνος εἶνε ἡ τελευταία ὥρα τοῦ
θνήσκοντος ἐν τῇ μοιραίᾳ πάλη κατὰ τῶν μακρομέ-
νων κυμάτων μακρὰν τῶν οἰκτεῖων καὶ τοῦ οἴκου
καὶ μὴ εὐρίσκοντος τάφου ὑπὸ τὴν ἐλαφρὰν πά-
τριον χθόνα, ἀλλ' ἀποτυμπανισθέντος ἀλιπλάγκτου
ἐπὶ τῶν ἀτερμόνων, ὑγρῶν κελεύθων τοῦ πελάγους.
Πρὸ τοιούτων συμφορῶν ἐξωγακτο ἡ καρδιά, καὶ
ἡ θλίψις προσελάμβανε διαστάσεις ἀσυμμέτρους,
ἐκδηλωμένους δι' ἰδίων ὄλως ἐπιτυμβίων παραστά-
σεων, αἵτινες ἐπέτιθεντο ἐπὶ τοῦ τάφου τῆς προῶως
θανούσης τλήμωνος μητρός, ἐπὶ τοῦ κενοταφίου τοῦ
ἀτυχοῦς ναυαγοῦ.

Πόσον δὲ διάφοροι τῶν τοιούτων σπανίων γρα-
φικῶν καὶ πολυκινήτων σκηνῶν εἶνε αἱ ἀπλαί, ἀλλὰ
περικλλεῖς στήλαι τῶν ἄττικῶν νεκροταφείων
δύναται νὰ ἴδῃ ὁ ἀναγνώστης ἐκ τῶν διαφόρων ἐν-
ταυθ' ἀποτυπωμένων δειγμάτων, ὧν τινὰ μὲν ἐλή-
φθησαν ἐκ τῶν ἤδη ἐκδομένων πινάκων τῆς βιεν-
ναῖκας ἀκαδημίας, τινὰ δὲ ἀνήκουσιν εἰς σειράς ἐκ
τῶν κατόπιν δημοσιευθησομένων.

Ἐν τῇ στήλῃ τῆς Ἀριστύλλης² παρίσταται γυνὴ
καθήμενη ἐπὶ δίφρου, ἐστραμμένη πρὸς τὰ δεξιὰ
καὶ στηρίζουσα τοὺς πόδας ἐπὶ ὑποποδίου. Φέρει

¹ Τέλος ἴδε σελ. 293.

² Ἰδ. ἀνωτέρω Ἐστίας σ. 296.

Στήλη τοῦ ἱατροῦ Ἰάσονος

δ' ἀχειριδωτον χιτῶνα καὶ ἐπ' αὐτοῦ ἱμάτιον. Καὶ
τὴν μὲν ἀριστερὰν ἔχει κατατεθειμένην ἐπὶ τοῦ γό-
νατος, τὴν δὲ δεξιὰν τείνει εἰς παιδίσκην πρὸ αὐτῆς
ἵσταμένην καὶ κατανεύουσαν τὴν κεφαλὴν. Ἡ νεκρὰ
δὲ αὐτῆ, χιτῶνα βραχέως ἔχοντα τὰς χειρίδας
καὶ ἱμάτιον περιβεβλημένη, παιδίσκην κρατεῖ πιθα-
νῶς διὰ τῆς ἀριστερῆς πτηνόν. Ἡ νεκρὰ εἶνε, ὡς
ἀπεδείχθη ὑπὸ τοῦ κ. Köhler, ὄχι ἡ καθήμενη
γυνή, ἀλλ' ἡ ὀρθία κόρη, ἧς τὸ ὄνομα μανθάνομεν
ἐκ τῆς κάτωθεν τῆς παραστάσεως ἐπιγραφῆς Ἐν-
θάδε Ἀριστύλλα κεῖται παῖς Ἀριστωνός τε καὶ
Ῥοδίλλης, σώφρων γ' ὦ θυγάτηρ. Κατὰ ταῦτα ἡ
ὀρθία εἶνε ἡ Ἀριστύλλα, ἵσταμένη πρὸ τῆς κα-
θημένης ἀτυχοῦς μητρός της Ῥοδίλλης. Ἡ εἰκὼν
τῆς ἀποχουμένης ἐνθυμίζει τὰς παρθένους τῆς ζω-
φόρου τοῦ Παρθενῶνος, καίτοι ἡ ἐκτέλεσις εἶνε ἀτε-
λεστερα. Διὸ εὐλόγως ἡ στήλη θεωρεῖται ἀνήκουσα
εἰς τοὺς χρόνους τοὺς πρὸ τοῦ πελοποννησιακοῦ πο-
λέμου. Εὐρέθη δὲ τὸ ἔραϊον τοῦτο ἐπιτάφιον ἀνά-
γλυφον τῷ 1850 ἐν τῷ πρὸς τὸ βόρειον τῆς Πει-
ραικῆς χερσονήσου πολυακτρίῳ τοῦ δήμου τούτου,
καὶ ἀπόκειται νῦν ἐν τῷ κεντρικῷ μουσεῖῳ.

Περισσότερον δὲ κίνησιν ἐμφαίνει, χωρὶς νὰ ἐξέ-
χεται τῶν ὀρίων τοῦ συμμετρου, ἡ ἐν ἔτι 1882
κατὰ τὴν κατασκευὴν τῆς ὑπόνομου τῆς οδοῦ Ἀθη-
νῆς πρὸς τὴν πλατεῖαν τῆς Ὀμονοίας εὐρεθεῖσα
στήλη, ἥτις ἀπόκειται νῦν ὁμοίως ἐν τῷ κεντρικῷ
μουσεῖῳ¹. Ὁραία γυνή, περιβεβλημένη διπλοῖ-
διον καὶ ἐπιβλημα καὶ φέρουσα ὑψηλὰ σανδάλια,
κάθηται ἐπὶ δίφρου, ἀποσύρουσα τοὺς πόδας πρὸς
τὰ ἔσω καὶ στηρίζουσα αὐτοὺς ἐπὶ ὑποποδίου.
Ἄλλη δὲ γυνή, πρὸς αὐτὴν προσκλίνουσα εἰς ἀρι-
στερῶν καὶ ὁμοίως διπλοῖδιον καὶ ἐπιβλημα φέ-
ρουσα, ἀπτεται διὰ τῆς ἀριστερῆς τῆς δεξιᾶς τῆς

καθημένης καὶ ἀνατείνει πρὸς αὐτὴν τὴν δεξιὰν χει-
ρονομοῦσα. Κόρη δὲ ὀρθία ὀπίσθεν τῆς καθήμενης
περιβάλλεται ἀχειριδωτον χιτῶνα. Τὸ πλούσιον τῆς
κομμώσεως, ἡ ἐντεχνος πύχσις τῶν ἔνδυμάτων,
ἡ ἔκφρασις τῶν προσώπων, ἡ ὄλη εὐγένεια τῶν
παραστάσεων ἀναδεικνύουσι ταύτην τὴν στήλην ἐκ
τῶν καλλιτεχνικωτάτων ἐπιταφίων ἀναγλύφων τῆς
ἄττικῆς στήλης. Ἡ δὲ μείζων ἢ κατὰ τὸ συνήθες
κίνησις καὶ ζωηρότερα παραστάσις τῆς θλίψεως ἐξη-
γεῖται ἴσως ἐκ τούτου, ὅτι καὶ ἡ στήλη αὕτη τάσ-
σεται εἰς τὴν σειράν ἐκείνων, ἐφ' ᾧν ἡ παρισταμένη
νεκρὰ ἦτο λεγώεις.

Οὐ μόνον δ' αὐτῶν τῶν Ἀθηνῶν τὰ νεκροταφεία
ἀναδεικνύοντο διὰ τῆς φιλοκαλίας τῶν Ἀθηναίων
αὐτόγραφηα μουσεῖα καλλιτεχνημάτων, ἀλλὰ καὶ ἐν
τοῖς λοιποῖς δήμοις τῆς Ἀττικῆς ἡ νεκρικὴ τέχνη
ἠμιλλᾶτο πρὸς τὴν ἐν Ἀθήναις. Τοῦτο μαρτυροῦσι
μὲν ἤδη αἱ ἀνωτέρω ἀπεικονισθεῖσαι καὶ περιγραφεί-
σαι στήλαι τοῦ Ἀριστίωνος καὶ τοῦ Λυσέου ἐκ τῶν
χρόνων τῶν πρὸ τῶν περσικῶν, ἐπιφανῶς δὲ δει-

Λιθίνη λάκκυθος

¹ Ἰδ. ἀνωτέρω Ἐστίας σ. 297.

Στήλη τοῦ Δεξιλέου

στάνεται καθήμενος ἐπὶ δίφρου καὶ ἐξετάζων νεαρόν ἀσθενῆ. Ἐκ δεξιῶν δὲ τοῦ πάσχοντος παριστάνεται κατὰ γῆς μεγάλη σκυῖα, τὸ γνωστόν ἱατρικὸν ἐργαλεῖον, ὅπερ καὶ ἐπὶ ἄλλων μνημείων τῆς ἀρχαίας τέχνης εἰκονίζεται. Ἀπόκειται δὲ αὕτη ἡ στήλη νῦν ἐν τῷ βρετανικῷ μουσεῖῳ.

Ἐν τῶν σχηματικῶν τάφων, ἀτινα, ὡς εἶδομεν ἀνωτέρω, ἐπετρέπησαν καὶ μετὰ τὴν ὑπὸ τοῦ Δημητρίου τοῦ Φαληρέως μεταρρυθμισίαν τῶν κατὰ τὰς ταφάς, εἶνε ἡ λήκυθος. Λήκυθος ἐξ ὀπτής γῆς εἶνε ἐν τῶν ἐν τοῖς τάφοις τῆς Ἀττικῆς συνηθεστέρων κτερισμάτων, περὶ ἃ ἰδιαζόντως διεκρίθη ἡ ἀττικὴ τέχνη. Ἄλλὰ τὸ σχῆμα τῆς ληκύθου ἐχρησίμευσε καὶ ὡς τεκτονικὸν κόσμημα τῶν τάφων. Διὸ οὐ μόνον ἐπὶ λιθίνων τετραγώνων στηλῶν βλέπομεν εἰκονιζομένης ληκύθου μετὰ διαφόρων παραστάσεων, ἀλλὰ καὶ ληκύθους λιθίνας καθ' ἑαυτάς μετ' ἐγγλύπτων παραστάσεων βλέπομεν ἐπιτιθεμένας ἐπὶ τῶν ἀττικῶν τάφων. Προῆλθε δ' ἡ συνήθεια τῆς τοιαύτης ἐπὶ τάφων παραστάσεως ληκύθων ἐξ αὐτοῦ τοῦ ἔθους τῆς καύσεως τῶν νεκρῶν καὶ τῆς ἐπιθήσεως τῆς τέφρας καὶ τῶν ὀστέων εἰς κάλπιν. Τὸ τεροδόχον τοῦτο ἀγγεῖον ἐπιτίθετο τὸ κατ' ἀρχαίαν ἀπλῶς ἐπὶ κίονος ἄνωθεν τοῦ τάφου κατὰ σπανίαν τινὰς περιστάσει, ἐπειδὴ συνηθεστέρα ἦτο πάντως ἡ ὑπὸ τὴν γῆν κατάκρυψις αὐτοῦ. Ἐκλιπόντος δ'

εἴπειτα τούτου τοῦ ἔθους, ὡς ἀνάμνησις τῆς παλαιῆς συνηθείας ἔμεινε ἡ ἐπὶ τῶν στηλῶν παραστάσις τῶν τοιούτων ἀγγείων καὶ δι' ἀναγλύφων κατακόσμησις αὐτῶν ἢ ἡ κατασκευὴ περιφερῶν τοιούτων ληκύθων φερουσῶν ἐγγλύπτους παραστάσεις. Καὶ βέβαιον μὲν εἶνε σήμερον, ὅτι τὰ τοιαῦτα ἀγγεῖα δὲν πρέπει νὰ ὀνομάζωνται πλέον Μαραθῶνια, ὡς ἐσφαλμένως ἐκκλοῦντο ἄλλοτε ὑπὸ τῶν ἀρχαιολόγων ὅποια δὲ ἡ ἀληθὴς αὐτῶν ὀνομασία παρ' ἀρχαίους καὶ ἐπὶ ποίων τάφων ἐτίθεντο κατὰ προτίμησιν εἶνε ζήτημα δεόμενον ἀκόμη ἐρεῦνης, περὶ οὗ ἱκανὰ παρ' ἡμῶν ἐγράψεν ὁ κ. Κομμανοῦδης¹.

Τῶν δὲ ὠραιωτάτων καὶ περιεργωτάτων ἐπιτυμβίων ληκύθων εἶνε καὶ ἡ ἐνταῦθα ἀπεικονιζομένη ἡ τὴν ἐπιγραφὴν ἐδημοσίευσιν ὁ κ. Κομμανοῦδης. Ἔχει δὲ αὕτη οὕτω: *Θρηεύς Φειθέστρατος Ξεναρέτης Ἀυτόδικος Ἐρχιεῦς*. Ἀπόκειται δὲ αὕτη ἐν ἰδιωτικῇ οἰκίᾳ. Καὶ δεξιὰ μὲν εἶνε ὄρατοι ἐπὶ τῆς εἰκόνος δύο ἄνδρες ὄρθιοι δεξιούμενοι ἀλλήλους, ὁπίσθεν δὲ αὐτῶν ἔρηθος, φέρων τὸν πέτασον καὶ στηρίζων τὴν

δεξιὰν ἐπὶ τοῦ ἐτέρου τῶν νεανίων. Ἀκολουθεῖ δὲ τὸν ἔρηθρον ὁ ἵππος αὐτοῦ.

Τῶν καλλίστων τέλος ἀθηναϊκῶν νεκρικῶν ἀναγλύφων τῶν παρὰ τὸ Δίπυλον εὑρεθέντων εἶνε ἡ πολλοῦ λόγου ἀξία στήλη τοῦ Δεξιλέου. Τὸ καλλιμάρμαρον τοῦτο μνημεῖον ἔστησαν οἱ Ἀθηναῖοι ἐν τῷ Κεραμεικῷ εἰς τὸν ἐκ Θεορικῶν νεανίαν Δεξιλέου τὸν υἱὸν τοῦ Λυσανίου θανόντα μετὰ τεσσάρων αὐτοῦ συντρόφων ἐπὶ τοῦ ἀρχόντος Εὐβουλίδου (394—393 π. Χ.) περὶ τὴν Κόρινθον, καθ' οὓς χρόνους ὀλίγα ἔτη πρό τῆς Ἀνταλκιδείου εἰρήνης ἢ Ἑλλάς ἀνεκνωκτο ὑπὸ τοῦ βοιωτικῆς καὶ τοῦ κορινθιακοῦ πολέμου. Ὁ Δεξιλέως εἰκονίζεται μαχόμενος ἀπὸ τοῦ θυμοειδοῦς αὐτοῦ ἵππου πρὸς πολέμιον νεαρόν, ὅστις ἤδη κείται κατὰ γῆς ματαίως παλαιῶν πρὸς τὸν ἐριππον ἀντίπαλον. Παριστάνεται λοιπὸν ὁ Δεξιλέως ἐν τῇ ἀκμῇ τῆς δράσεως αὐτοῦ ἐν στιγμῇ ἐπιτυχίας καὶ πρό τῆς μοιραίας ὥρας, καθ' ἣν ἐμελλε πίπτων ἐν τῷ ἀγῶνι, εἰς ὃν εἶχε τάξει αὐτὸν ἡ πατρίς, νάναδειχθῆ ἄξιος τῆς εὐγνωμοσύνης τῶν Ἀθηναίων.

Ἡ γενικὴ αὕτη ἐπισκόπησις τῶν ἀττικῶν ἐπιτυμβίων ἀναγλύφων μόλις που παρέχει πλήρη εἰκόνα τοῦ ἰδιωτικοῦ καὶ δημοσίου βίου τῶν Ἀθηναίων, οἷος ἀπεικονίζεται ἐπὶ τῶν τάφων. Σεραὶ ὅλαι μνημείων, ὧν ἀρκεὶ νὰ αναφέρω ἐνταῦθα τὴν τῶν λεγομένων νεκροδείπνων, δὲν ἐγενεῖν ἐνταῦθα ἀντικείμενον τοῦ ἡμετέρου λόγου. Ἄλλ' ἀκούσιν ὅπως δὴ ποτε τὰ λεγθέντα καὶ αἱ ἐνταῦθα ἀποτυπωθεῖσαι εἰκόνας, ὅπως παράσχωσιν ἰδέαν τινὰ, ἔστω καὶ ἀνεπαρκῆ, περὶ τῆς σημασίας ἣν θὰ ἔχη συντελούμενη ἢ δημοσίευσις ἢ διευθυνομένη ὑπὸ τοῦ κ. Κομπε καὶ περὶ τοῦ νέου ἀρθήτου φωτός, ὅπερ δι' αὐτῆς θὰ ἐπιχυθῆ ἐπὶ τὴν τέχνην καὶ τὸν βίον τῶν ἀρχαίων Ἀθηναίων.

ΣΠΥΡ. Π. ΛΑΜΠΡΟΣ

Ο ΜΙΚΡΟΣ ΜΟΥΣΙΚΟΣ

(ΔΙΗΓΗΜΑ ΠΡΩΤΟΤΥΠΟΝ)

Στὸν σεβαστὸ μου Γ. Καλοσγοῦρο

Ὅσο καὶ ἂν περνοῦν οἱ χρόνοι γρήγοροι, ὅσο καὶ ἂν ἀλλάζανε ἀπὸ τότε οἱ καιροί, ἀκόμη ἀπὸ τὰ μάτια μου, ἀπὸ τὴν καρδιὰ καὶ ἀπὸ τὸ λογικὸ δὲν φεύγει ἡ γλυκερὰ καὶ συμπαθητικὴ φυσιογνωμία τοῦ μικροῦ μουσικοῦ μας μετὰ τὰ μελαγχολικὰ του μάτια, μετὰ τὸ λιγνὸ πρόσωπό του ἀπὸ τὴ στήρησι καὶ τὴν κακοπάθειαν, μετὰ τὰ παλιὰ καὶ μπαλωμένα φορέματα καὶ μετὰ τὴν μολυβένια φλογέρα του ποῦ τόσο καλά ἤξερε νὰ τὴν κάμνη νὰ βγάξῃ τέτοιους θεῖους καὶ ἀρμονικοὺς ἤχους.

Θυμοῦμαι ἀκόμη καὶ σὺν νὰ εἶταν σήμερα μοῦ φαίνεται τέτοια ἐνθυμήματα ποτὲ δὲν φεύγουν ἀπὸ τὸ νοῦ μας. . . . Εἶταν ἡ πρώτη τοῦ χρόνου, ἡ ποῖα τρελλὰ καὶ χαρούμενη μέρα τῆς ζωῆς μας, γιατί τότε οἱ ἄνδρες γίνονται παιδιὰ, οἱ γυναῖκες

νεῖς καὶ τὰ παιδιὰ διαῖοι ποῦ σοῦ χαλοῦν τὸ νοῦ καὶ τὸ κεφάλι μετὰ σφουρίχτες, μετὰ φωνές, μετὰ κλάματα καὶ κάθε λογῆς τρελλὰ καὶ ἄθωα παιγνίδια. Αὐτὴν τὴν ἡμέρα καὶ ὁ φτωχὸς καὶ ὁ πλούσιος τὴν ζητεῖ καὶ τὴν ποθεῖ: Ἄχ! ποτὲ θὰ ἔλθῃ, λέγει καὶ τὸ φτωχὸ καὶ τὸ πλούσιον, γιὰ νὰ μοῦ πάρῃ ὁ πατέρας τὸν μπόναμα. . . .

Τὰ μαγαζιά τῆς ἀγορᾶς καὶ τῆς σπηλιᾶς εἶνε ὅλα καταστόλιστα καὶ μετὰ διαολικὰς φωνὰς κράζουν τοὺς διαβάτες ποῦ σὺν ἀνάσθητοι περνοῦν ἕνα, ἕνα μαγαζὶ χάσκοντας μπροστὰ στὶς ὠμορφες καὶ χρωματιστὰς κοῦκλες, τοὺς σιδηροδρόμους μετὰ τὰ μικρὰ καὶ μαῦρα βαγόνια τοὺς καὶ τὰ καραβάκια ποῦ εἶνε ἔτοιμα μετὰ τὶς ἀντένες καὶ μετὰ τὰ πανιά τῶν γιὰ τὸ φθαρτὸ καὶ πρόσκαιρον ταξεῖδι τῆς ζωῆς, ἐνῶ ἡ ἀκούραστη καὶ ἀχόρταγη ματιά βλέπει ἀδιάκοπα καὶ μεταφέρει ἐπὶ τὴν καρδιὰ καὶ ἐπὶ τὸ λογικὸν ἰδέας ἀπειρες, χαρούμενες, ποθητικὰς, παλιὰς, θεῖας, τρελλὰς. Καὶ ἄλλοι μετὰ κάθε λογῆς αἰσθήματα καὶ μετὰ λίγα ἢ πολλὰ λεφτά, καὶ μ' ἕνα τάμα στὸν Ἅγιον Βασίλειον, πηγαίνουσι οἱ τρελλοὶ νὰ ἴδωσιν τὴν τύχη τοὺς, στὶς ταβέρνας, ἐπὶ τὰς κερνεῖαι, ἐπὶ τὰς μπόρσα, ἐπὶ τοὺς δρόμους ποῦ μέσα σ' ἕνα χρωματιστὸ πιὰτο στρυφογοῦρῆται τὸ τουρλουλοῦ, παιγνίδι τῶν παιδιῶν, ἐνῶ ὁ μπαγγέρης φωνάζει μετὰ βροντερῆ φωνῆ, γιὰ νὰ τὸν ἀκούσῃν οἱ διαβάτες ποῦ περνοῦν: ἡ κοπέλλα μετὰ τὴν ὀμπρέλλα κερδίζει, ὁ κόκορος ἐλάλησε, βάλτε ἐπὶ τυχρὸ παιγνίδι: πρὶν λαλήσῃ ὁ κόκορος καὶ προτοῦ φύγῃ τὸ καράβι, καὶ ἄλλα πολλὰ ποῦ φέρουσι τὰ γέλια καὶ τὴν θλίψιν.

Σ' ἕνα ἀπ' αὐτὰ τὰ παιγνίδια ποῦ ἐπὶ τὴν πατρίδα μου τὰ λένε τουρλουλοῦ, εἶδα μετὰ τὰλλα παιδιὰ νὰ πηγαῖν μετὰ θέλησιν καὶ ὀρθοῦ ἕνα παιδί ὅσο δέκα χρόνων, μετὰ μάτια μελαγχολικὰ, μετὰ πρόσωπο συνηθισμένον ἐπὶ τὸν ἀγῶνα τῆς ζωῆς, μετὰ παλιὰ καὶ ξεσχισμένα φορέματα. Τὸ εἶδα νὰ ζυγῶσῃ καὶ ἀνάσθητο νὰ χάσῃ τοὺς παίχτας καὶ τὸν μπαγγέρην ποῦ σὲ κάθε γύρο τοῦ τουρλουλοῦ ἐφώναζε, ἐφώναζε σὺν ῥήτορας-κόκορος ποῦ λάλησε κάτω ἐπὶ τὴν παλιόπολιν, ἀρλεκίνος ποῦ χορεύει, καὶ ἄλλα εὐχάριστα γι' αὐτοὺς ποῦ ἐκέρδιζαν καὶ βαρετὰ γιὰ τοὺς χαμένους, ἐνῶ αὐτὸ ἀκόμη ἔβλεπε μετὰ μεγάλο ἐνδιαφέρον καὶ ἐπιθυμίαν τὶς δεκάρας καὶ πεντάρας ποῦ ἀδιάφορες ἐκυλιόνταν ποτὲ ἐπὶ τὸν δίσκον τοῦ μπαγγέρην καὶ ποτὲ ἐπὶ τὴν τσέπη ἀπὸ τοὺς παίχτας.

— Ἐ! δὲν παίζεις, Σπύρο, εἶπε σ' αὐτὸ ἕνα παιδί, ἀπ' αὐτὰ ποῦ εἶταν ὀλόγυρα ἀπὸ τὸ παιγνίδι.

— Καὶ τί θὰ βγάλω; μὴ πεντάρα μοναχὴ ἔχω μ' αὐτὴν θ' ἀγοράσω ψωμί.

— Ψωμί ὁ θεὸς ἔχει καὶ δίνει! καλλίον παίζε νὰ δῆς τὴν τύχην σου! γιατί ἂν σήμερα σοῦ φυσήσῃ θὰ κερδέξῃς πολλά. . . .

Τὰ λόγια τοῦ φίλου τοῦ, ὡς φαίνεται, τοῦ ἄρεσαν γιατί τὸ εἶδα νὰ βάζῃ τὸ χεῖρ ἐπὶ τὴν τσέπη καὶ νὰ γυροῦ. Ἐπερίμενα νὰ ἴδω τὴν τύχην τοῦ καὶ μετὰ τὴν καρδιὰ παρακαλοῦσα νὰ κερδέξῃ, γιατί ἡ φτώχεια καὶ τὸ φέρισμό του μ' ἔκαμαν νὰ τὸ συμπονέσω καὶ νὰ αἰσθάνω μετὰ τὴν καρδιὰ ἀγάπην ἀπειρή γι' αὐτό.

Ἦέντε, δέκα λεφτά τῆς ὥρας πέρασαν καὶ τὸ

κνύει καὶ τεμάχιον νεκρικῆς στήλης εὑρέθεν μὲν ἀρχομένου τοῦ αἰῶνος παρὰ τὸ Μενίδι, ἦτοι τὰς ἀρχαίας Ἀχαρνὰς, ὑπὸ τοῦ λόρδου Γκουλφορντ κατὰ τὴν ἐν Ἀθήναις διαμονὴν αὐτοῦ, ἀποκείμενον δὲ νῦν ἐν τῷ Lowther Castle τῆς Ἀγγλίας καὶ ἀνήκον ἐἰς τὸν λόρδον Lonsdale¹. Ἐπὶ δίφρου οὐ τὸ πρόσθεν κοσμεῖται ὑπὸ σριγγῶν καθήμενος κάθηται ἀκμαία νεαρὰ γυνὴ ἐπὶ προσκεφαλαίῳ, ἐστραμμένη πρὸς τὰριστερὰ, περιβεβλημένη χιτῶνα ὄρατόν μόνον κατὰ τὸ στήθος καὶ ἐπικαλυπτομένη ὅλη διὰ τοῦ ἐπὶ τοῦ χιτῶνος ἐπερριμμένου ἐπιβλήματος, ὅπερ καλύπτει μὲν ὅλως τὸν ἐπὶ τοῦ κόλπου ἀριστερὸν βραχίονα, ἐπιχαρίτως δὲ στρεφόμενον καὶ περιβάλλον ὀπίσθεν τοῦ λαιμοῦ τὴν κεφαλὴν, συγκρατεῖται ὑπὸ τῆς ἡρέμα πρὸς τὰ δεξιὰ κλινοῦσης δεξιᾶς χειρὸς τῆς γυναικός. Ἀξία σημειώσεως δὲ εἶνε καὶ ἡ εἰς πολλοὺς ἐπαλλήλους κύκλους δίκην διαδήματος περιδεδισ τῆς πλουσίας κόμης.

Ἐξ Ἀχαρνῶν δ' ἔχομεν καὶ ἄλλην στήλην ἀξίαν λόγου ὄχι διὰ τὴν τέχνην, ἀλλὰ διότι ἐπ' αὐτῆς εἰκονίζεται ὁ Ἀχαρνεὺς ἱατρὸς Ἰάσων, ὅστις παρι-

¹ Ἰδ. ἀνωτέρω Ἔσθιας σ. 297.

¹ Ἀττικῆς ἐπιγραφῆς ἐπιτύμβιοι σ. εζ' κ. ε.

τουρλουλού είχε κάμη αναριθμητους γύρους, μα τό παιδί δέν είδα νά βάζη πάνου.

Θά έχασε από τήν τσέπη του τήν πεντάρα τό δύστυχο ή μετάνοιωσε, είπα με τό νού μου.

— Μωρέ Σπύρο, τί κλαίς τ'όβολα, ό τι έχεις θά τό φας που θά φας, άν κερδέξης όμως θά έχης και νά χαρίσης.

Σκεπτικό, σκεπτικό και με τρεμουλιαστό χέρι άφωνα, άγνό, άγνό τό είδα νά βάλη στό βωλόγι, που μετρά τις στιγμές της ζωής μας και με χτυπόκαρδα νά περιμένη νά σταθή τό τουρλουλού που γρήγορα σαν τροχός έστρυφογύριζε μαζί με τήν τύχη του, με τή θλιμμένη και μονότονη τύχη του. Οι γύροι έπαυσαν κι ό μπαγγέρης με τήν βροντερή φωνή του έφώναξε:

— Τό βωλόγι κερδίζει και τάλλα χάνουν, έπλήρωσε 25 λεπτά και πάλιν τό στρυφογύρισε.

Τό παιδί χωρίς νά μιλήση άγνό, άγνό και με ματιά γεμάτη φλόγα και χαρά τ' άρπαξε και τ'άκλεισε στό χέρι του σριχτά, σριχτά. Ύστερα έβαλε στό καράχι κι έκέρδεξε, στον κόκορο, και πάλι στό βωλόγι κι έκέρδεξε, έκέρδεξε: ή τύχη τό βοηθούσε πολύ.

— Βλέπω πως δουλεύει σαν βωλόγι ή τύχη σου, είπε ό φίλος του, άν πξς έτσι ακόμη μισή ώρα θά του πάρης και τά μαλιά του κεφαλιού του.

— Καλά θά είνε, είπε χαρούμενο τό παιδί.

Δύο τρεις γύρους έπαιξε ακόμη και ύστερα σαν τρελλό, χαρούμενο, με ξάστερη και φλογερή ματιά τό είδα νά τρέχη από τήν αγορά και ύστερα σκεπτικό, σκεπτικό και με τά χέρια στις τσέπες νά περνά από τά καταστόλιστα μαγαζιά. Από μακριά τό ακολουθήσα με περιέργεια και ένδιαφέρο, γιατί ήθελα νά μάθω τί θά έκαμνε αυτά τά λεπτά που με τόσο άγώνα και χτυπόκαρδα έκέρδεξε.

Περιπατούσε, περιπατούσε σαν άναίσθητο σιγά, σιγά με τό βέμα του κόσμου, γιατί, ως φαίνεται, θά είχε τό δεύτερο βάσανο στην καρδιά και στό λογικό, τί θά κάμη δηλαδή αυτό τό κέρδος, που του βάρυνε όμοια τήν καρδιά και τήν τσέπη. Τί νά κάμη κι αυτό δέν έξερει... Μ' αυτά τά λεπτά νά σειάξη τά χαλασμένα και τρύπια παπούτσια του, που αύριο, μεθαύριο θά βρέξη και θά ρίξη χιόνι, ή νά πάη ν' αγοράση καμία παλιογιακέτα για τόν κουτσο-Φλέβαρο; Νά πάρη ψωμί και λάδι της μάννας του ή ν' αγοράση κανένα παιγνίδι σαν όλα τάλλα τά παιδικά που χαρούμενα, άγκαλιασμένα έπαιζαν όλόγυρά του με κάθε λογής παιγνίδια...

Όλοι αυτοί οι συλλογισμοί έθασάνιζαν τρομερά τό λογικό του και δύο, τρεις φορές άνεστέναξε πικρά, στενόχωρα, παθητικά.

Γιά μία στιγμή έμεινε, και ύστερα τό είδα νά μπαίνει δειλό, δειλό σ' ένα πλούσιο, καταστόλιστο μαγαζί από διάφορα και ώμορφα παιγνίδια, γεμάτο από γυναίκες, άνδρες, παιδιά, που αγοράζαν μπουναμάδες για τήν άνεψιά τους, για τ' άγγόνια τους, για τις θυγατέρες των και τά παιδιά των, ενώ τό μάτι του ύπνρητή έκύτταζε προσεχτικό δεξιά, ζερβιά. Η ματιά του σ' αυτήν τή μεγάλη κίνηση άντίκρισε τό φτωχό παιδί που δειλό, δειλό σαν κλέ-

φτης έμπαινε στό μαγαζί. Γρήγορος τό έξύγωσε, τό κύτταξε καλά από τό κεφάλι ως τά πόδια και σαν τό είδε έτσι, σ' αυτά τά χάλια, τώσπρωξε με άγριο θυμό και του είπε.

— Πήγαινε απ' έδω, δέν είνε πράμα για τήν τσέπη του καθενός· πρέπει πρώτα νά πλύνης τά χέρια σου με άγγλικό σαπουνι κι' έπειτα νά μπαίνης έδω μέσα... Έλα βάρδα, πήγαινε στό καλό.

Ο μικρός μας στις σπρωξιές δέν έθύμωσε· μονάχα ένα κοκινάδι έχρωμάτισε τά βαθουλά μάγουλά του κι' ετοιμάσθηκε νά φύγη· μια ματιά όμως που έδωκε σ' ένα παιγνίδι που εΐταν εκεί κρεμασμένο στον καταστόλιστο ταίχο τόν έκράτησε, τόν μάγεψε...

— Έ! ακόμη κάθεται... δέν έχόρτασες νά βλέπης;

— Όχι... ήλθα ν' αγοράσω, είπε ό μικρός μας με λίγη περιφάνια, μα σαν με διώχνεις φεύγω, πάω άλλου.

— Έλα, έλα, θά βρής έδω καλό και φινό πράμα: τί θέλεις...

— Αυτό εκεί... πόσο έχει;

— Ποιό... αυτή ή σφουρίχτρα έχει πολύ και δέν σε συμφέρει νά τήν αγοράσης· άν θέλεις νά πάρης σφουρίχτρα καλήν κι' εύθιγη, πάρε αυτήν... και του έδειξε μια ζύλινη.

— Αυτή δέν είνε καλή, δέν έχει τρύπες πολλές, ύστερα είνε από ζύλο πρόστυχο: αυτήν θέλω νά παζαρεύσω, τήν πουλεις;

— Άφου τήν θέλεις... έχει τρεις δραχμές.

Όταν άκουσε ό μικρός μας τήν τιμή της όλίγο έδειλιασε και είπε: είνε πολύ ακριβή, πάρα πολύ.

— Άξίζει τήν τιμή της, γιατί είνε πράμα γαλλικό: έσύ πόσο δίνεις;

— Όσο έχω... αυτά που κέρδεξα... δύο δραχμές και δέκα λεπτά.

— Καρτέρεσε νά ρωτήσω τ' άφεντικό κι' άν συμφέρη τήν παίρνεις.

— Άφεντικό, δύο δραχμές και δέκα λεπτά δίνουν γι' αυτήν τή φλογέρα, νά τήν δώσω;

— Δός τήν κι' άς χάσουμε από τό διάφορο, είπε ό έσπλαχνος άφεντικός και εξακαλούθησε τή δουλειά του.

Ο μικρός μας ως ν' άκούση τό «δός τήν» με τρομερό χτυπόκαρδο και με παρακλητική ματιά πότε έβλεπε τόν άφεντικό και πότε τόν ύπνρητή, κι' όταν άκουσε—δική σου είνε—με μιας χαρούμενο έστρεψε τήν τσέπη του και χωρίς παραμικρή λύπη έφυγε άφωνα. Κατακόκκινο κι' ένθουσιασμένο έβγήκε από τό μαγαζί βασιτώντας σριχτά, σριχτά τήν σφουρίχτρα του. Ανυπόμονο έξύγωσε ένα φανάρι και με περιέργεια άρχισε νά τήν ζετάζει, νά τήν βάλη στό χέρι, νά τήν θαυμάζει σαν νά εΐταν διαμάντι. Η σφουρίχτρα ήταν μακριά όσο δύο παλάμες, με έρτά τρύπες και φτιασμένη από μέταλλο καλό.

— Δέν με γέλασε, είπε με τό νού του, θά άξίζει τά λεπτά που έδωκα.

Όσοόο είχε προχωρήση ως τήν πλατεία· έκάθισε σ' ένα μπάγκο, κι' άφου έκοίταξε καλά όλό-

γυρά του μή τόν έβλεπε κανείς, τήν έβαλε στό θερμά χείλια του κι' άρχισε νά βγάλη τρεμουλιαστούς και παραδαρμένους ήχους, γιατί δέν ήξερε τί έκανε. Τό κεφάλι του ήταν βαρεμένο και μεγάλη ζάλη τό κατείχε.

— Άύριο πουρνό, ύστερα από τόν καφέ θά τήν δοκιμάσω, γιατί ή κακή όρεξη και τό χτυπόκαρδο δέν μ' άφίνει...

Έσκηώθηκε και κρατώντας τή φλογέρα του σριχτά, σριχτά, σαν τίμιο ζύλο, νηστικό έτραβήζε για τό σπίτι του.

*

Τήν άλλη μέρα πουρνό, πουρνό σ' ένα παράμερο μέρος του βοσκέτου, κάτω απ' ένα σκιερό δένδρο έβρίσκονταν νά παίζη ό μικρός μουσικός μας τήν ποθητή φλογέρα του και νά μαθαίνη μοναχός τά πρώτα σκαλιά της μουσικής. Σιγά, σιγά και μέρα τή μέρα άρχισε νά παίζη τραγούδια του καιρού, τόν ύμνο μας, κανένα κομμάτι από καμιάν ύπερα κι' άλλα φανταστικά, τρελλά της καρδιάς του τραγούδια. Σε λίγο καιρό όλοι στη χώρα τόν ήξεραν και τόν έκραζαν «ό μικρός με τή φλογέρα» και κάθε πρωί ή απόγιομα στον περίπατο, στους δρόμους, στην αγορά, όλοι έθαυμάζαν τή μεγάλη του τέχνη κι' έξυπνάδα, γιατί μπορούσε νά βγάλη μ' αυτήν τήν κουτσοφλογέρα τέτοιους άρμονικούς ήχους. Κι' αυτός από τή χαρά του εΐταν σαν τρελλός· πολλές φορές έμεινε νηστικός κι' έφαγε ζύλο αλύπητο από τή μάννα του, γιατί θέλησε νά χορτάση τήν όρεξη του καθενός φιλόμουσου και θαυμαστή του...

Τό ζακουστό όνομά του κι' ή φήμη της τέχνης του έπεσε κι' εις τ' αυτά ενός φιλόμουσου: δέν πρέπει νά πάη χαμμένη τέτοια ικανότης, είπε, και τήν άλλη μέρα τόν προσκαλούσε στό σπίτι του. Τόν εξέταξε καλά και είδε ότι με τή μουσική περισσότερο όμιλούσε ή καρδιά κι' ή φαντασία του παρά ή μελωδένια φλογέρα του.

— Εΐσαι πολύ ικανός, παιδί μου, κάτι θά γίνης μια μέρα. κοίταξε όμως νά μή βαρεθής τήν τέχνη, νά τήν βάλης ακόμη στην καρδιά σου, του είπε ό φιλόμουσος και του έδωκε ένα γραμμα λέγοντάς του...

— Αυτό νά τό πξς στον δάσκαλο της Φιλαρμονικής, θά σε βάλη στό σχολειό...

Ο μικρός μουσικός μας έπήγε κι' έγραφτηκε στον κατάλογο από τους μαθητάς, στην τάξη από τά ζύλινα όργανα (clarini). Στην άρχή προχωρούσε καλά στην τέχνη του, μα τό προσταχτικό του δασκάλου, οι τέσσεροι πύργοι του σχολειού, οι κακιές συντροφίες, ή στέρηση και ή πείνα τόν έκαμαν μονάχα ένα από τους πολλούς μουσικούς του τόπου μας· τήν τέχνη του όμως, τό πάθος και τό αισθαντικό της καρδιάς του τό στράβωσαν, τό κατέστρεψαν.

Κέκνησα

ΗΛ. Α. ΣΤΑΥΡΟΣ

ΗΛ. Α. ΣΤΑΥΡΟΣ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ ΑΝΑΛΕΚΤΑ

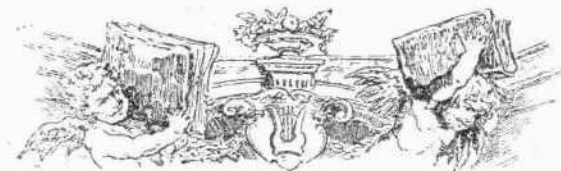
Τό αϊδούημα του τοπικισμού της γάτας.

Οικογένεια κατοικούσα έν Μαγνεντία (Mainz) έδώρησεν έσχάτως εξαίρετον γάτον εις τινά άγρότην διαμένοντα πλησίον της Δαρμιστάτης (ή μεταξυ των δύο πόλεων απόστασις είνε περίπου 50 μιλίων). Ο νέος ιδιοκτήτης του ζώου έφερεν αυτό έντός καλώς κεκλεισμένου κορινίου διά του σιδηροδρόμου εις Δαρμιστάτην, όπως έκείθεν τό μεταφέρει εις τό χωρίον του. Τήν επομένην ήμέραν τό ζών ένξηφάνισθη και ούδαμού ήδυνήθησαν νά τό εύρωσιν, διότι είχαν επιστρέψει πάλιν κκχώς έχον, και εις έντελώς άξιολύπητον κατάστασιν, εις τήν πρώτην οικογένειαν. Πώς ήδυνήθη τό πτωχόν ζών νά άνεύρη τήν από Darmstadt μέχρι Mainz όδόν είνε έντελώς άκατανόητον.

Άγγελός τρώγουσα κρέας.

Υπάρχουσιν άληθώς πολλά εξαίρεται κανόνων αιτινες μας εκπλήττουσιν, αλλά άγγελός κρεωφάγος θά ήτο ή περιεργότερα εξαίρεται διά ζών όπερ άνήκει εις τά άναμηρυκαστικά χορτοφάγα. Έν τοούτοις φαίνεται ότι στηρίζεται επί της άληθείας ή τοιαύτη εξαίρεταις ήν, άν δέν εύρίσκωμεν έντιθεμένην εις τόν «Naturaliste» της 1ης Οκτωβρίου 1892, δέν θά έπιστεύωμεν. Ούτος λοιπόν αναφέρει περί μιας άγγελόδας έν Τέξας, ότι έτρωγε τους ποντικούς, οτινες έπιπτον εις τό περίφραγμα όπου εύρίσκειτο. Τσοαύτην δ' έπιθυμιάν νωπού κρέατος είχε, ώστε μόνον έν έλλείψει τουτου έτρωγε και χόρτον, και διά τουτου μάλιστα κατέφαγε μίαν φοράν δύο έν των μωσχάρίων της, τά όποια δέν είχαν έπαρκώς προσυλάξει. Υπάρχουσιν άληθώς και ύποποιότινες τρώγουσι κρέας, αλλά καιούτοι αποτελούσιν εξαίρεται, τήν όποιαν δύναται τις νά παραδεχθή μόνον υπό έντελώς ιδιαιτέρας περιστάσεις. Υπάρχουσι μάλιστα και πτηνά άτινα αναπτύσσονται εις κρεωφάγα π. χ. ο κόσουρος, άφ' ότου έγένητο πτηνόν των πόλεων. Άλλ' ούτος ήτο τουλάχιστον άνέκαθεν έντομοφάγος. Πως πρέπει λοιπόν νά έχωσι τά πεπτικά όργανα υπό τόν έντελώς διάφορος τροφικός συνθήκας;

P.

ΧΡΟΝΙΚΑ

Φιλολογικά

Τό γεγονός του δεικτενοθημέρου καθ' άπαντα τόν φιλολογικόν κόσμον, είνε ή δημοσίευσις της Λοιθάης, του νέου μυθιστορήματος του Αιμιλίου Ζολά. Αποτελεί τό πρώτον βιβλίον της σειράς, τήν όποιαν προανήγγειλεν ή Ζολά, υπό τόν τίτλον «Αί τρεις πόλεις» ήτοι Λουρδη, Ρώμη, Παρίσι. Η Λουρδη, γαλλική πόλιν περιέφυγε διά τήν θαυματουργόν Παναγίαν της, εις τήν βοήθειαν της όποιας προστρέγουν πανταχόθεν οι υπό της έπιστήμης άηλητισμένοι άσθενείς, αποτελεί τό θέμα του νέου έργου, οι περιγραφαι του όποιου θεωρούνται έν των τελειότερων, τάς όποιας έγραφε ποτέ ή τόνσον περι-

γραφικός κλάμος του Ζολά. Ἡ ὑπόθεσις τῆς Λούθηθς εἶνε ἀπλουστάτη. Νέος ἱερέυς, ὁ ἀββᾶς Πέτρος, διαφλέγεται ὑπὸ ἐρωτικῆς ἀγνοῦ πρὸς νεανίδα ἐκ τῶν ἀσθενῶν· ἀλλ' ὁ ἔρωσ αὐτὸς δὲν δύναται νὰ πραγματοποιηθῆ, διότι ἡ νεῖνις ἀπερὸν τὴν παρθενίαν τῆς εἰς τὴν Παναγίαν, ἣ ὅποια τὴν ἐθεράπευσε. Τὸ θέμα τοῦτο χρησιμεῖει εἰς τὸν συγγραφέα πρὸς περιγραφὴν σκηνῶν, ἐκτάκτως μεγαλοπρεπῶν καὶ ὠραίων καὶ πρὸς ἀνέλιξιν τῆς φιλοσοφικῆς ιδέας τοῦ βιβλίου. — Ἰδέας τοῦ φιλοσοφοῦντος ἀββᾶ Πέτρος, τὸν ὅποιον ἔχει ἐγκαταλείψει ἡ πίστις, — ἣ ὅποια ἐν ὀλίγαις λέξεσιν εἶνε αὕτη: Ἡ Ἐπιστήμη δὲν ἀρκεῖ διὰ τὴν εὐτυχίαν καὶ τὴν πλήρη ἰκανοποίησιν τοῦ ἀνθρώπου. Εἶνε ἀνάγκη νέας πίστεως, νέας θρησκείας, νέου παραδείσου. Ὡς πρὸς τὰ θαύματα, ὁ Ζολά οὔτε τάκροῦται, οὔτε τὰ παραδέχεται· ἐφρόντισεν ὥστε τὸ βιβλίον του νὰ ἰκανοποιῇ πάσης ιδέας ἀναγνώστην, κατέστησε δὲ αὐτὸ πλουσιωτάτον εἰς πληροφориὰς, συλλέξας ἐπιμελῶς πᾶν τὸ γραφὲν περὶ τῆς Λούθηθς καὶ τῆς Βερναρδέτης, τῆς θεολόγου ἐκείνης κόρης, εἰς τὴν ὅποιαν ἐπεφάνη ἡ Παναγία. Περὶ τοῦ νέου ἔργου τοῦ Ζολά ὁ γαλλικός καὶ ὁ ξένος τύπος εἶνε μεστὸς ἄρθρων ἐνθουσιωδῶν.

— Ὁ Ζολά διακρίνεται ἤδη εἰς τὴν ἐν Μετὰν ἐξοχίαν ἐπαυλὴν του. Εἶνε πολὺ ἐξηγητλημένος, ἀναγκάσει δὲ ἐκ τῶν κόπων τοὺς ὅποιους κατέβαλε πρὸς συγγραφήν τῆς Λούθηθς. Πρὸς ἓνα τῶν συντακτῶν του περισυνῶ «Γαλάτου» ὁ ὅποιος τὸν ἐπεσκέψθη, εἶπεν ὅτι τὸν προσεγγίσει Σαπτεμβρίον θὰ μεταβῆ εἰς Ῥώμην, ἵνα συλλέξῃ τὸ ὄλικόν του νέου του βιβλίου καὶ ἴδῃ τὸν Πάπαν, ἀπὸ τὸν ὅποιον θὰ ζητήσῃ ἰδιαιτέρων ἀκράσων. Ὡς γνωστόν, ὁ Ζολά, μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τῶν «Τριῶν Πόλεων», θὰ ἐπιδοθῆ ἀποκλειστικῶς εἰς τὸ θέατρον.

— Τὸ ἰταλικὸν περιοδικὸν «Φιλολογικὴ Ῥώμη» προεκήρυξε διαγωνισμὸν πρὸς συγγραφήν διηγήματος ἢ κριτικῆς μελέτης περὶ Ἰακώβου Λεοπάρδη. Εἰς τὸν συγγραφέα τοῦ καλλίστου ἔργου ἡ βασιλισσα Μαργαρίτα προσέφερε πολυτελῆ κονδυλοφόρον (porte-plume) ἐν σχήματι χηνός, ἐκ χρυσοῦ καὶ πολυτίμων λίθων.

— Ἡ ἐφημερίς «Ἀκρόπολις» θὰ δῆμοσιεύσῃ ἐν ἐπιφυλλίδι τὴν Λούθηθν τοῦ Ζολά, ἣ δὲ «Ἐφημερίς» τὴν *Κυρίαν Χρυσάνθεμον*, τὸ ἰαπωνικὸν μυθιστόρημα τοῦ Πιέρ Λοτί.

— Πρὸς τὴν γῆραν τοῦ διασήμου χειρουργοῦ Μπιλωτὶ ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Αὐστρίας ἀπένειμεν ἐτήσιαν ἰσοδύναμὸν σύνταξιν ἐκ δεσχιῶν φιορινίων.

— Ἐν Πύργῳ, ὑπὸ τῶν ἐκεῖ ζακυνθίων, ἀνευρέθη ὁ τάφος τοῦ Δημητρίου Ρουζέλη, τοῦ ποιητοῦ τοῦ περιφήμου Κᾶση. Τὰ ὄστα του κατετέθησαν προσωρινῶς εἰς τὸν ναὸν τοῦ Ἁγίου Διονυσίου ἕως οὗ μετακομισθῶν εἰς τὴν πατρίδα του Ζάκυνθον. Γίνεται σκέψις, ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ, μία τῶν ὁδῶν τῆς πόλεως Ζακύνθου νὰ ὀνομασθῆ ὁδὸς Ρουζέλη, καὶ δι' ἐράνου νάνδρουθῇ μνημεῖον εἰς τὸν ποιητὴν τῆς ἀθανάτου κομμωδίας.

— Κατὰ τὴν κηδείαν τοῦ Λεκόντ Δελίλ ἐξεφώνησε λόγον μετὰ τῶν ἄλλων καὶ ὁ ἔξαρχος αὐτοῦ μαθητὴς, ὁ ποιητὴς τῶν «Τροπαιῶν» Ἐρεδιᾶ, ὀνόμασε δὲ τὸν Λεκόντ Δελίλ τὸν ὕστατον τῶν μεγάλων ποιητῶν τῆς Γαλλίας.

— Τὴν 23 Ἰουλίου (ἔ. ν.) ἀπεβίωσεν ἐν Ζαζεφσπάλ ὁ πρῶτος τῶν γερμανῶν ἀρχαιολόγων Βρόνν, ἐν ἡλικίᾳ 72 ἐτῶν. Ὁ Ἐρεδιᾶ Βρόνν ἐγεννήθη ἐν Βερολίῳ πρὸς τὸ Δεσπότην τὴν 23 Ἰανουαρίου 1822, ὅπρως δὲ μαθητὴς τοῦ Βέλκερ καὶ τοῦ Ρίτσλ. Μετὰ δεκάετη ἐν Ῥώμῃ διαιωνίῃ, διορίσθη καθηγητὴς τῆς ἀρχαιολογίας κατ' ἀρχὰς ἐν Βόννη, εἶτα δὲ ἐν Μοναχῳ, ὅπου ἐδίδασκεν ἀπὸ τοῦ 1865 μέχρις ἐσχάτων. Ἐκ τῶν πολλῶν αὐτοῦ συγγραμμάτων φημιόνται προπάντων ἡ «Ἱστορία τῶν Ἑλλήνων Καλλιτεχνῶν», ἡ «Τέχνη παρ' Ὀμήρῳ» καὶ αἱ μελέται αὐτοῦ περὶ τῆς ἑλληνικῆς γραφικῆς καὶ τῆς ἐτροποικτικῆς τέχνης.

— Τὸ «Ἄστυ» ἀναγγέλλει τὰ ἐξῆς ἑλλητικὰ ἱστορικὰ ἔργα, προσεγῶς ἐκδιδομένα ἢ νεωστὶ ἐκδοθέντα: «Ἐν τοῖς πρώτοις μνημονεύομεν τὴν ἐκτυπούμενην

ἤδη ἐν Κερκύρᾳ Ἱστορίαν τοῦ Δεσποτάτου τῆς Ἠπείρου, συγγραφεύσαν ὑπὸ τοῦ μακαρίτου Ἰωάννου Ῥωμανοῦ, ἐκδιδομένην δὲ ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν του Πλήν τούτου ὁ καθηγητὴς κ. Σπυρ. Λάμπρος ἐκδίδει ἐν Εὐρώπῃ τὰ Μικρὰ Χρονικὰ ἕτινα συνέλεξεν ἐκ διαφόρων κωδικῶν, ἀναπερὸν μὲν εἰς τὴν βυζαντινὴν ἱστορίαν, ἐργάζεται δὲ καὶ εἰς συγγραφήν ἱστορίας τῶν Δεσποτῶν τῆς Πελοποννήσου.

Ὁ κ. Ἀντώνιος Μηλιαράκης παρασκευάζει ἐπίσης ἐκτενῆ ἱστορίαν τῆς αὐτοκρατορίας Νικαίας (1204—1261) πολιτικὴν καὶ ἐκκλησιαστικὴν, ἐργαζόμενος ἐπ' αὐτῶν τῶν πηγῶν. Ὁ ἐν Σύρῳ κ. Δημήτριος Ῥοδοκανάκης ἔχει ἐτοιμὴν ἐκτενῆ ἱστορίαν τῶν διαπεφάντων ἐν τῇ Ἀνατολῇ καὶ τῇ Δύσει Χίων Ἰουστινιανῶν. Ἐξεδόθη ἐπίσης πρὸ μηνὸς ἐν Βενετίᾳ ὑπὸ τοῦ κ. Κωνστ. Σάβα ὁ Ζ' τόμος τῆς Μεσαιωνικῆς Βιβλιοθήκης, ἐν ᾧ δημοσιεύει τὸ πρῶτον ἐκ χειρογράφου ἀνεκδότου «Ἀνωνύμου Σύνεψιν Χρονικὴν» καὶ τῆς ὅποιαις προτάσει μακρὰ προλεγόμενα ἱστορικὰ, πραγματευόμενος σπουδαιότατον ἱστορικὸν θέμα ὑπὸ νέαν ὄλως ὄψιν, τὸ τῆς πάλης μεταξὺ Βυζαντινῶν καὶ Ἑλλήνων ἢ Ἑλλαδικῶν, ἢ μᾶλλον τῆς Ἐκκλησίας ὡς θεραπειῆς τῶν Βυζαντινῶν αὐτοκρατορῶν κατὰ τῶν Ἑλλήνων, καθὼς καὶ τὸ τῆς πάλης μεταξὺ Ῥώμης καὶ Βυζαντίου. Ἄς προσθέσωμεν δ' ἐτι καὶ τὴν σπουδαίαν ἱστορικὴν ὄλην, ἣν ἐκάστους δημοσιεύει τὸ περιοδικὸν τῆς ἐνταῦθα Ἱστορικῆς καὶ Ἐθνολογικῆς Ἑταιρίας, καθὼς καὶ τὸ περιοδικὸν τοῦ «Παρνασσοῦ».

— Διὰ τὴν χηρεῦσσαν ἑδραν τοῦ Λεκόντ Δελίλ, ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ παρουσιάσθησαν μέχρι τοῦδε τρεῖς ὑποψήφιοι: Ὁ Ἐρεδιᾶ Οὐσάι, ὁ ποιητὴς Λιεγρὸ καὶ ὁ Ζολά.

Καλλιτεχνικά

Ἐπιτροπὴ ἀποτελουμένη ἐκ τῶν κ. κ. Α. Μερσιῆ καὶ Σ. Μαρκέσι, γαλλῶν καλλιτεχνῶν, καὶ τῶν ὁμογενῶν κ. κ. Δ. Βικέλα, Α. Βλαπτοῦ καὶ Κ. Κριεζῆ, ἐπισκεφθεῖσα τὸ ἐν Παρισίαις ἐργαστήριον τοῦ γλύπτου κ. Α. Σώγου καὶ ἐξετάσασα τὸν ὑπ' αὐτοῦ κατασκευασθέντα ἔφιππον ἀνδριάντα τοῦ Κολοκοτρώνη, ἐξεφράσθη περὶ αὐτοῦ ὡς ἐξῆς: «Τῇ προσκλήσει τοῦ κ. Κριεζῆ, ἐπιτετραμμένου τῆς Ἑλλάδος, μετέβημεν εἰς τὸ καλλιτεχνικὸν ἐργαστήριον τοῦ κ. Σώγου, ὅπως ἐξετάσωμεν τὸ ἔφιππον ἄγαλμα τοῦ στρατάρχου Θεοδοῦρου Κολοκοτρώνη. Ἐβεβαιώθημεν μετὰ μεγίστης εὐχαριστήσεως ὅτι ἡ ἐκτέλεσις τοῦ ἀγάλματος τούτου εἶνε ἐντελής ἐν πάσει ταῖς λεπτομερείαις, ἣ ἐν γένει θέα του εἶνε μεγαλοπρεπῆς, ὁ χαρακτήρ τοῦ στρατάρχου λίαν καλῶς διακείμενος, καὶ αἱ λεπτομέρειαι ἀποδοδομένηι μετὰ πολλῆς λεπτότητος καὶ χάριτος.

Ἐὐτοχεῖς λογιζόμεθα παρέχοντες τὸ μαρτύριον τοῦτο τῆς εὐχαριστήσεως εἰς τὸν κ. Σώγον, συγχαίροντες ἅμα τὴν πόλιν τοῦ Ναυπλίου, ἣτις παρέσχεν αὐτῷ τὴν εὐκαιρίαν νὰ παραγγῆ διὰ τῆς γλυφίδος του ἐν ὀσάιον ἄγαλμα ἐπὶ πλέον, καὶ ἐὰν ἐπιτρέπεται ἡμῖν νὰ ἐκφρασώμεν εὐγῆν, θὰ ἠρώμεθα ὅπως ὁ ἀνδρὶς μὴ τεθῆ ἐπὶ στυλοβάτου πολὺ ὕψηλοῦ καὶ ἡ πλατεῖα ὅπου θὰ στηθῆ, νὰ μὴ εἶνε λίαν εὐρεία, ὅπως τοιοῦτο τρόπον μὴ ἐλαττωθῆ ἡ ὄψις τοῦ ἀγάλματος».

Θεατρικά

Δύο νέα ἔργα ἀνεβιβάσθησαν κατ' αὐτὰς ἐπὶ τῆς σκηνῆς τοῦ θεάτρου Τόχα: ἐν ἱστορικῶν ὄρχμα τοῦ κ. Α. Δαλλαπόρτα «Ἄλθς καὶ Σούλι» καὶ ἐν κωμειδῶν τοῦ κ. Καλαποθάκη «Ὁ Ἀνακίς εἰς δευτέρον γάμον». Τὸ πρῶτον ἀπέτυχε ἐντελῶς, τὸ δευτέρον ἤρесе μετρίως.

— Εἰς τὸν «Παράδεισον» ὁ θείσος «Πρόδος» θναυβιάσθη τὴν Πέμπτην τὸν «Προμηθεὺς» ὄρχμα τοῦ κ. Ἰωάννου Καλοστόπη. Ἐκ τῶν προτέρων ὑπάρχει γνώμη ὅτι θὰ εἶνε ἐκ τῶν ἀρίστων ἔργων τῆς ἐφετεινῆς περιόδου.

— Λέγεται ὅτι ὁ κ. Δ. Βερναρδάκης, ὁ ποιητὴς τῆς Φαῖστας, ἔργετι προσεγῶς ἐκ Μυτιλήνης πρὸς διδασκαλίαν τῆς «Ἀντιόπη» τοῦ νέου αὐτοῦ ὄρχματος.